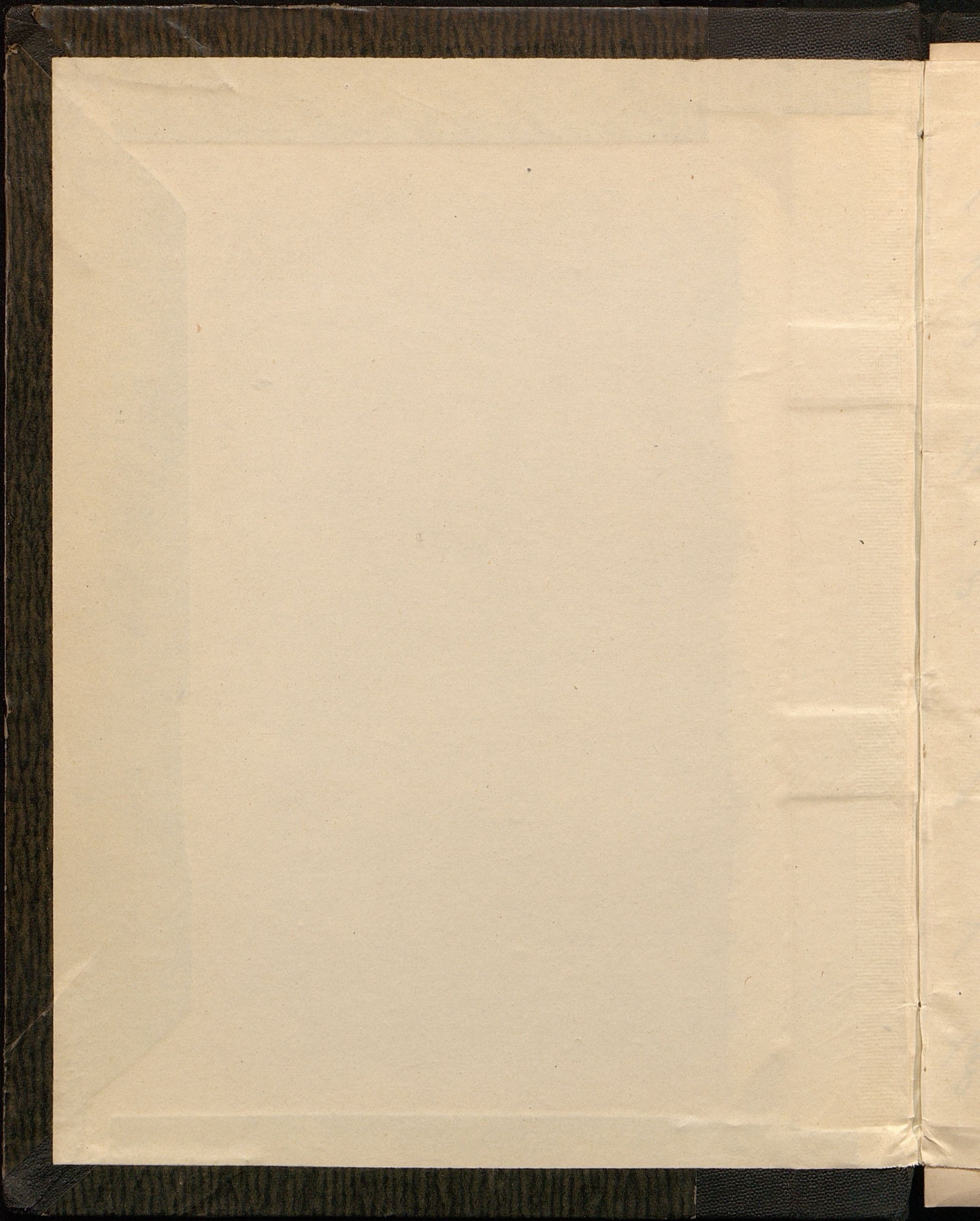

13

13

12038

37.

A. D. O. M.
COLLEGII CRIMINALIS

1613,6

DISPUTATIO VIII.

19

DE CRIMINE
FALSI,

QUAM

Authoritate & permisso Amplissimi
JCorum in Academia Jenensi Collegii,

PRÆSIDENTE

Viro Clariss. ac Consultiss. Domino

PETRO THEODORICO J.U.D.

Professore publico, nec non Scabinatus inibi Adessore dignissimo; Præceptore suo plurimum colendo publicè discutiendam proponit

ELIAS SCHRÖDER Cal-
bensis Saxo.

Ad diem 30. Octobr. horis matutinis in JCorum
Auditorio.

J E N Æ

Typis HENRICI Rauchmauls / Anno 1613.

V I R O

Clarissimo ac Consultissimo

Domino

TOBIAE Stosznacken /

ARCHIEPISCOPATUS

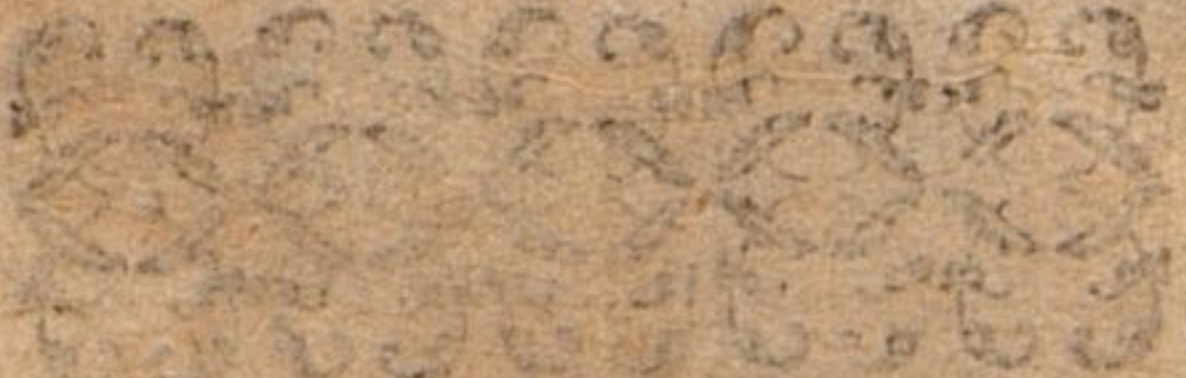
MAGDEBURGENSIS IN COMITA-

TU Mansfeldensi Substituto dignissi-

mo; Avunculo meo hono-
rando.

Do, consecro

ELIAS SCHRÖDER..

Typis Henrici Gleditschii Anno 1712

DISPUTATIO VIII.

DE CRIMINE FALSI.

Publicè Respondente

ELIA SCHRODERO Calbenſi
Saxone.

Continuatio.

Nucleavimus diſputationibus
ſuperioribus modos præcipuos, quibus
damna atrocía, publicaq; perſonis illata
vindicanſur, impræſentiarum diſpicie-
mus, quemadmodum ex injuriis, quæ circa res potiſſi-
mum fiunt, publica inſtituantur judicia; ac cum primis
de L. Cornel, quæ falſi perſequitur pœnam.

T H E S I S

I. Falſum (a) eſt dolofa, (b) veritatis immutatio, (c) Un-
de perſpicuum, duo hujus criminis eſſe requiſita, do-
lum & Veritatis everſionem. (d)

(a) Falſitatem hic non accipimus eam, quæ ajente Timplero A
(licet perperam; *Jacob. Martin. lib. 1. exercitat. Metaphyſic. 16. theo-
rem. 2.) 2, Metaph. c. 8. q. 1. opponitur attributo Entis, Veritati; nec
Logicam, quæ vero complexo, *Fonſec. lib. 4. Metaph. c. 2. q. 6. ſect. 1.
4. & 16. ſed juridicam, de qua paſſim Dd. noſtri ff. & C. ad L. Corn.
de falſ. Dependet autem hujus pœna primariò ex Lege Corneliã,
quam Imperator testamentariam §. item lex *Inf. de publ. jud. l. 30.
ad L. Corn. de falſ. Cicero testamentariam nummariam, Macer
Corneliam de testamentis appellitant, Anton. Auguſtin. lib. de ll.
& S Ctis pag. 51. Ubi quod huic crimini puniendo præfuerint
Triumviri monetales, auri, argenti, flandi, feriundi gratiã
Rr creati,***

creati, de quibus videndus Cicero in Epistola ad Trebatium, post-
eà v. Scitis & constitutionibus generaliter & ad alia falsi genera
B porrigi cœpit. *Paul. lib. 5. recept. sent. tit. 25. ibiq³. Cujac. (b) Dolus n.*
falsi caussa proxima, l. eos 27. de fals. l. 16. de testib. l. 21. C. eod. & sine
eo non committitur c. homines c. is autem 12. q. 2. l. 23. l. 31. h. t. Ho-
stiens. in summ. extr. de crimine falsi n. 1. Marsil. in rubr. ad L. Cornel.
de fals. n. 4. Menoch. cas. 309. n. 1. Jacob. de bello visu 1. pr. cr. c. 7. n. 5.
Bertazzol. 1. consil. 8. n. 15. Angel. de malefic. verb. Falsario n. 1. Fachin.
1. consil. 68. n. 22. Farin. q. 150. n. 2. & 273. cum pluribus ibidem allega-
tis. Nec tamen sufficit dolus præsumptus, sed requiritur verus,
Riminald. jun. consil. 145. n. 21. Honded. 1. conf. 109. n. 17. Menoch. 3.
consil. 221. n. 15. regulatiter enim ex dolo præsumpto quis non pu-
nitur, præterquam in casib. in jure expressis, qualis habetur in l. 29.
§. fin. C. de testam. Ubi Dd. comm. Farin. d. loc. n. 283. Tum quod do-
lus ferè nunquam præsertim in crimine falsi præsumatur l. 1. in fin.
ibi magis error quàm malitia C. de his, qui sibi in testam. l. 6. C. de do-
lo l. 19. §. qui dolo deprobat. Honded. d. consil. 109. n. 19. Mascard. concl.
531. n. 1. & 9. Polyd. Rip. de nocturn. temp. c. 16. n. 1. Boer. decis. 116. mul-
tò minus sufficiet lata culpa, cum ob culpam latam criminaliter
puniri quis nequeat, Honded. 2. consil. 91. n. 8. & seqq. Iccirco si quis
credit se dicere veritatem de aliqua re & desuper jurat, non est
falsarius nec perjurus, licet veritas sit in contrarium l. 2. §. 2. C. de
juram. calumn. Pacian. consil. 35. n. 40. & consil. 104. n. 19. Cravett. con-
sil. 65. Decian. tr. cr. l. 6. c. 10. n. 14. Bertazz. d. loc. n. 18. Gramm. consil.
47. n. 15. Honded. 1. conf. 91. n. 18. Celsus Bargal. de dolo 5. c. 13. n. 30. &
seqq. ubi per totum de variis quæstionibus ad mendacium perti-
nentibus, nervosè differit, Et probatur ex textu in c. is autem & in
c. homines falsum 22. q. 2. ubi in fine, ream linguam nõ facit, nisi rea-
mnes. Et quod aliàs error excuset à perjurio, scribit Sebastian.
Medic. tr. de fortuit. casib. q. 2. n. 22. Et quod falsum testimonium
ex errore deponens, non possit puniri de falso, tradit Sigismund.
Scacc. l. 2. de judic. caus. civil. c. 8. n. 486. & seqq. Bertazz. consil. 8. n. 16.
Mars. consil. 62. n. 2. quippè quod error non inducat consensum,
l. 15. de jurisd. & l. 116. de R. 7. & ibi Dec. Eaq; propter dicitur, quod
non faciens in contemptum non incurrat pœnam legis, quæ
utitur verbis dolum denotantibus, cessat enim respectus quem
lex desiderat, Mars. sing. 287. Et hinc si quis errore vel ignorantia
immu-

immuet vel occultet veritatē, nihil falsificat, cum plus esse possit
in opinione, quàm veritate, pro quo facit *text. in l. 1. & t. t. de jur. &*
fact. ignor. l. 2. §. 10. & 15. pro emptore. UNDE est, ut & ignorantie, tam
juris, quàm facti, & errori bonā fidem inesse posse dicatur *d. l. 2. §.*
15. l. 8. §. de illo & §. seq. l. 10. l. 13. §. 1. l. 24. l. 31. de Usucap. l. 109. de V. S.
Gædd. in tr. cr. c. 8. de crim. fals. concl. 1. Trentacing. 2. variar. resol. de
judicijs 17. n. 45. (c) l. 23. h. t. nec enim statim falsum committitur, si C
dolus fuerit adhibitus, nisi etiam veritas mutetur & perverta-
tur *d. l. 23.* Ubi Paulus per exempla describit, eum committere
falsum, non qui mentitur, sed qui faciendo rationem & compu-
tationem, rationem mutat, vel alienum chirographum imitatur
&c. Igitur si quis dicat computationem & rationem minorem,
majoremvé continere quantitatem, quàm reverà continet, men-
dacium quidem dicit, sed falsum non committit, cum nullam
contineat veritatis mutationem, quæ statim ratione calculi factâ
apparet. At si ex ipsâ ratione, ex ipsâ calculatione subducat calcu-
lum, ut ita minor majorvé exsulet summa, falsum commisisse di-
cetur, *Gædd. d. concl. 1. Fachin. 3. consil. 101. n. 2.* Quemadmodum
non bona est consequentia, si quis dicat falsificatum instrumen-
tum ob id solum quod dolus adfuerit, & falsificari potuerit;
Nam si non in veritate falsificatum demonstretur, falsum non
pronunciatur, cum probatio debeat esse sufficiens & conclu-
dens *l. pen. & ult. C. de probat. Fachin. d. loc. n. 19.* Sic tabellarius qui
litteras ad illum, cui eas reddendas acceperat, pigritiâ viâq; confi-
ciendæ tædio adductus non perfert, & nihilò tamen minus inte-
gram mercedem, quasi literis rectè curatis postulat, mendacium
quidem sed falsum non perpetrat, cum veritatem non mutarit,
Thoming. decis. 34. per tot. quem vid. Huic consequens est, quod te-
stis deponens aliquid, quod in se sit verum, ipsi tamen ignotum,
dicatur potius falsò deponere, quam falsum, & ideò non tene-
tur verâ falsi pœnâ, quemadmodum nec ille, qui hunc ad testifi-
candum induxit. *P. Caball. resolut. cr. cas. 38. cum alijs ab ipso relatis.*
(d) Ex his duobus actu positis resultat falsum. Sunt tamen multi, D
qui tria constituunt requisita, dolum, veritatis immutationem, &
alterius præjudicium. *Afflict. decis. 21. n. 12. Mascari. de probat. concl.*
739. n. 12. Fachin. 1. consil. 94. n. 4. Myns. in §. item lex Cornel. Inst. de
publ. judic. Thoming. consil. 15. n. 27. Farin. q. 150. n. 3. & 291. Verum

vix concedendum, ultimò adductum definitioni esse essentialē, cum sæpissimè falsitas absque præiudicio alterius committatur, nullique noceat: sic scripturam ob substantialia & solennitates perfectam, ratione verò materiæ nullam falsificans, omninò tenetur pœnâ falsi, *Socin. 1. consil. 63. n. 1. 3. & seq.* licet nemini damnum intulerit. Sic falsificans literas Apostolicas vel Regias, etsi nulli factum fuerit præiudicium, falsi tenetur, *Farin. d. q. n. 345.* idem dicitur de corruptente scripturam injustam, nam & is tenetur, quamvis talis injustitia afficeret ipsum falsificantem *c. olim de Rescript.* ubi iudex malè iudicavit, & tamen delinquens puni- tur, *Farin. d. loc. n. 348.* Ex quibus & similibus liquidò constat, es- sentiale id planè non esse, proindeq; justè à definitione remove- ri, cum definitio nihil nisi essentialē continere, & rem per illa, quæ ipsi sunt intrinseca, definire debeat, & quidem ita, ut cum suo definito negatè converti possit & affirmatè secundum Logi- corum doctrinam, *Goelen. in partit. Logic. p. 136. & alij.* Imò dato, quod semper alterius præiudicium sit necessarium, diceremus tamen, quod licet non explicitè, saltem tacitè & implicitè defini- tioni insit, quid enim aliud est dolus, quam machinatio ad deci- piendum & circumveniendum adhibita? *l. 1. §. 1. de dol. mal.* Cum igitur in hac definitione nominatim addatur dolosa, nihil sanè deerit huic supplendum. Urget præter hæc *Wesemb. in supplem. ad Schneid. Inst. §. item lex Corn. de publ. iud.* & definitionem repre- hendit ex eo, quod non addatur aliquid de ipsa lege *Cornel. Te- stamentaria*, ex qua huius pœna est constituta, sed parum nobis facit negotii; Nam hic ipsius rei investigatur definitio, non pro qua parte, & in quibus gradibus à lege debeat vindicari; Et certè si quid de lege adjiceretur, peregrinum definitioni contra Logicorum regulas infereretur, cum lex non sit de substantia fal- si, sed falsum antea quoad essentialiam productum & constitutum coerceat, *Goedd. d. concl. 1. circ. fin.*

II. Estq; in homine, aut in rebus; illud est personæ suppositæ, (a) nominis, (b) & testimonii; (c) hoc monetæ, (d) scripti, (e) mensuræ, (f) & aliarum rerum. (g)

A (a) Sic partum alienum substituendo falsum quis perpetrat *l. 19. §. 1. l. 30. §. 1. h. t. l. 1. de agnosc. lib. Wesen. w. h. n. 28. Damhud. c. 123.*

n. 22.

n. 22. Mysing. in §. item lex Inst. de publ. Judic. Farin. q. 150. n. 239. Idem
 Eutropiam Syram, uxorem Maximiani Herculi Imperatoris fe-
 cisse historiarum monumenta produnt; Nam cum mariti ani-
 mum sibi cuperet retinere devinctum, subiecisse sibi fertur Ma-
 xentium. *P. Gregor. 14. de Repub. c. 1. 8. alia videre licet apud Valer.*
Maxim. lib. 9. c. 16. Hu i us autem accusatio, solis parentibus, &
quorum interest competit d. l. 30. §. 1. h. t. l. 10. C. eod. Wesemb. n. 11.
Duaren. hic c. 4. Ex quo tamen non sequitur, veluti quidam con-
tendunt, crimen hoc privatum, non publicum esse. Hostiens. in
summ. de crimin. fals. n. 2. vers. item facto committ. fals. QUOMODO
a. partus suppositus probetur, an præsumptiones & conjecturæ
sufficiant, tradit Rip. de noctur. temp. c. 162. Boss. in tit. de part. suppos.
n. 13. & seqq. & n. 30. & seqq. Ubi id procedere affirmat, quando ci-
viliter, secus si criminaliter agatur, maximè autem probatus vi-
detur per confessionem matris etiam extrajudicialem, juncta fa-
ma vel aliis adminiculis, de quib. Menoch. 5. præsumpt. 24. n. 32.
& seq. præsertim, si confessio emanasset in articulo mortis ad ex-
onerandam conscientiam, Mascard. de probat. concl. 1147. n. 21. &
sequentib. nec modica est præsumptio, quando ante prætensum
partum mulier, quæ peperisse asseritur, fuisset sterilis, Socin. jun.
consil. 90. n. 19. Farin. d. q. n. 249. & seqq. H u c refertur cum quis
aliam personam pro aliâ in contractu, testamento, iudicio aut
aliàs quomodocunq; supponit, Farin. d. loc. n. 96. qualem casum
suo tempore contigisse scribit Clarus §. testamentum q. 59. Ubi
mulier sagax maritum statim, postq; exspiraverat, è lecto extrahi
fecit, & alium pro eo supposuit, qui fenestris thalami clausis & ca-
pitate pannis involuto simulans se propter infirmitatem vix loqui
posse, condidit testamentum, in quo uxorem instituit heredem,
& aliis personis diversa reliquit legata & c. Similem in quadam
muliere deprehensum ponit Hieronym. Laur. decis. Avenion. 108.
recensente Farin. d. lo. n. 97. & parem refert P. Caball. resol. cr. cas. 176.
n. 12. de quodam filio legitimo, qui mortuo patre se supposuit
in lecto loco patris denati, & convocatis Notario & testibus se-
ipsum heredem instituit vid. Menoch. arb. c. 318. n. 23. (b) l. 13. pr. h. l. B
un. C. de mut. nom. l. 20. C. h. t. Wesemb. x. h. n. 8. Bertazzol. cons. 408.
n. 14. Unde mutans sibi nomen in celebratione alicujus contra-
ctus, & sic supponendo se pro altera persona falsum committit.

Gomez. ad L. Tauri 83. n. 11. Gilhaus. arb. jud. cr. c. 2. tit. 26. n. 33. Sic ad-
serens se creditorem mercatoris, ut ajunt, falliti, cum non sit, inci-
dit in crimen falsi, Angel. de malefic. in verb. falsario n. 3. per text. in
l. 15. C. de fals. Ubi gloss. & Salyc. Jason. in l. 9. §. 5. de jurejur. ubi etiam
Benst. n. 4. pag. 280. Idem est in insignibus, privilegiis & titulis al-
terioris ordinis l. 27. §. 3. h. t. Paul. 5. sent. 25. n. 11. 12. Ubi Cujac. Wesenb.
d. n. 8. add. Gomez. Leon. decis. 65. Hieronym. Laurent. decis. 30. n. 2.
Sola. ad antiq. tit. de insign. & arm. Decian. 1. respons. 19. n. 241. Sic fal-
si pœnæ subjugatur, qui se pro doctore gerit, cum non sit, Myns.
de probat. c. 5. n. 2. quod verum intelligitur, si talis actum aliquem
faciat doctori congruentem Bl. in l. 9. C. de SS. Eccl. Secus si se ver-
bo tantum Doctorem jactet, tum n. extra ordinem puniendus est.
Myns. d. loc. Idem de eo, qui falsò nobilis assumit titulum, nisi per
longam temporis possessionem assensu Principis confirmatus sit
& præscriptus l. 12. C. de cohortalib. lib. 12. Alber. in l. 13. de decur.
Hotom. consil. 102. n. 3. P. Gregor. in Syntagm. jur. 36. c. 2. n. 1. in fin.
Ubi de iis, qui infimo loco nati, mendaciis se clarissimis familiis
inserere conantur Farin. d. loc. n. 86. Ubi de Bartholomæo quo-
dam Senensi, quod Anno 608. in Civitate Parisii, pro Pauli V. fi-
lio sese venditaverit & hoc prætextu à plurimis ingentem pecu-
niæ summam extorserit, tandem v. fraude detectâ, suspensus, &
postea flammarum exustionib. consecratus, cineresq; in amnem
projecti fuerint. Idem crimen, si fides historicis habenda, ipsum
incurrisse certum est, qui nostro tempore in Muscovia pro Ma-
gno Muscoviæ Duce Demetrio falsò se jactitavit, Meteran. histor.
Belgic. lib. 25. Et qui nuperrimis annis Witebergæ & aliis locis Ba-
ro generosus non sine vitæ dispendio audiri voluit, Add. Menoch.
d. lo. ubi plurima adducit exempla. NOTATUR & hoc crimine, qui
se pro studioso, cum non sit gerit, quod ex matriculæ inspectione
probari posse, vult Br. in l. 1. C. de reb. credit. Dec. consil. 457. Paris. 4.
consil. 159. in fin. quæ tamen saltem innuit descriptum in q. esse
possessione, quod sit scholaris, Alciat. 3. reg. præsumpt. 16. non quod
sit verus; matricula enim non facit scholarem Dec. in l. pen. C. de te-
stam. milit. ITEM qui se notarium esse affirmat cum non sit creatus
l. 27. in fin. h. t. Mars. sing. 35. Honthem. de Syntax. & fid. Instrum. l. 4.
c. 28. n. 14. UNDE ab ejusmodi notario instrumentum confectum
non valet Br. in l. 6. §. 1. n. 1. ad L. Jul. Repetund. ne quidem ad pias
causas

causas *Bl. in l. 15. §. 3. de testam. milit.* quia privilegium testantis vel heredis vel legatarii non tollit delictum scribentis, *Mars. sing. 569. n. 4.* Et hinc tale instrumentum nulla probatione potest coadjuvari *Bl. in l. 24. in fin. n. 6. C. de probat.* nisi in casibus certis, quos vide apud *Farinac. q. 155. n. 43. & seqq.* probant tamen instrumenta per Notarium officio privatum confecta, si non in vim instrumenti, sed saltem in vim pacti ad instantiam partium sint concepta. *Mars. sing. 593. n. 2.* sustinentur insuper si in confectioe eorum habeat locum, propter habilitatem socii, *Horat. Carpan. de statut. Mediol. c. 344. lit. K.* ubi subjicit, quod in multis casibus quorum aliquot enumerat, notarius à pœnâ falsi excusetur. AN autem is, qui est in q. possessione notariatus conficere possit instrumenta tanquam notarius, accuratâ disputatione discutit *Trentacinq. 2. var. resol. de probat. c. 9. n. 5.* ubi in fine notat, quod ista q. possessio per decennium excludat eum à pœnâ falsi, *add. Paul. Castr. in l. 7. in fin. C. de fid. instrum. Matth. de Afflict. decis. 201. n. 5. Gratian. decis. 238. n. 1. & seqq. noviss. decis. Rot. Rom. 193. p. 2. n. 1. Cavalc. decis. 45. n. 29. p. 1. Joseph. Ludov. Lucan. decis. 115. Farin. d. q. 155. n. 91. & seqq.* qui decidit, quod propter utilitatem contrahentium non sint infirmâda imprimis, cum sunt antiqua, concurrente famâ & communi opinione quod fuerit notarius, *Pacian. de probat. l. 2. c. 21. n. 40. & seqq. P. Caball. resol. cr. cas. 89. n. 4. Pels in process. judic. tit. 38. n. 56.* AN qui se pro procuratore gerit, falsi teneatur? *Aff. per l. 14. de condict. caus. dat. caus. non sec. l. 19. C. de furt.* Sed num rari habitio hoc delictum tollat? enucleat *Vantius de nullit. tit. de nullit. ex defect. inhab. n. 63. Natt. consil. 588. n. 10. Farin. q. 150. n. 89. & seq.* Hoc tamen concedendum, quod cuilibet suo arbitratu nomen quodlibet sumere, atq; illud identidem mutare, modo dolus nullus subsit, nevé hujusmodi mutatio, ut alteri fraus fiat, aut damnum inferatur, comparata sit *l. un. C. de mutat. nom. Coras. in Arrest. Tholos. annot. 81. & 82. Hottom. consil. 35. n. 7. A. Fabr. C. lib. 9. tit. 6. def. 1. n. 1.* Hinc præsules Romani in initio Pontificatus nomen sæpius mutarunt suum, Sergius Pontifex hujus nominis 2. os porci, appellatus, ob turpitudinem cognomenti Sergii nomen sumpsit, *Menoch. arb. cas. 318. n. 4.* Id etiam impunè fieri posse, testatur *Petrus Pithæus in not. ad Mosaic. ll. collat. tit. 8.* Sed hos semetipsos adoptare videri faceret ait *Bernard. Autumn. in not. ad Langl.*

Cad Langl lib. 4. c. 2. pag. 185. (c) l. 1. l. 20. h. Wesemb. n. 45. Sivè quis falsum perhibeat, sivè malitiosè taceat, *Dambud. c. 124.* quod non observatur, si super accessorio & non principali testimonium tulerit, *Mars ad l. 1. de fals. n. 15.* ubi hujus exemplum ponit *P. Caball. resol. crimin. cas. 34. n. 6. Gramm. decis. 43. n. 4. Cesar de Grassis decis. 75. n. 9. p. 2.* Testis qui pecuniam accipit ut dicat veritatem, an in pœnam falsi incidat & à testimonio repellendus dubitatur: Affirmativè concludunt *Meurer. p. 1. pag. 66. & Mars. d. loc. n. 6. Pantschman. lib. 2. q. 21. n. 181. Horat. Carpan. de stat. Mediol. c. 76. n. 44. Theodor. Petreus. concl. crim. 71. Volcmar. de testib. cent. 5. concl. 20. & seqq. Harpr. ad § 7. Inst. h. t. & alij quos refert,* quod videlicet sit contra juramentum præstitum, quo promisit, daß er die Wahrheit sagen / vnd solches weder vmb Giffte noch Gabe thun oder lassen wolle. Acaliàs certum, quod testis deponere debeat gratis, non per pecuniam *l. 3. §. leg. Julia de testib.* Si enim depositio per pecuniam fit, turpiter fit, *arg. l. 4. §. si tibi de condic. ob turpem causam.* Idem confirmatur constit. *Carolina artic. 64. belohnete Zeugen seynd auch zu verwerffen / vnd nicht zulessig. V. Nell de Bannitis 2. temp. 2. q. 12.* Et sufficit, si illi solvantur expensæ viatici, nec aliud quærere debet ex benè ordinata caritate, ut loquitur *Didac. in reg. peccatum par. 2. §. 3. n. 2. de R. f. in 6. & refert Tess. q. forens. 17. n. ult.* Et hinc, si post depositionem ipsi data vel promissa fuerit pecunia, licitè eandem accipit, nec pœnam quandam incurrit, idq; exemplo judicis, cujus sententia, si pecuniam antè accepit, etiam justa tanquam venalis à Principibus infirmatur *l. 7. C. quando prov. non est. Pax Scala de consil. sapient. lib. 4. c. 11. post latam verò nullatenus, Mars. d. loc. n. 9.* Idem etiam eleganter tradit *Paulus de Castro, quem fas. n. 5. & alij ad l. 2. de condic. ob turp. causam. sequuntur.* Diff. post *Innocen. in c. licet causam. extr. de prob. Covarr. in c. quamvis p. 1. §. 7. n. 5. vers. quod si testes verum de pact.* quod ille saltem sit falsarius & in dolo, qui alium vult decipere *l. 1. in pr. de dolo & l. 1. de except. dol.* at qui pecuniam accepit pro veritate dicenda nemini planè obest; sed apertè res est decisa in *l. 1. §. 1. h. t.* Ubi ob testimonia accipiens pecuniam, punitur pœnâ falsi, falsitatis autem pœna non est, ubi nullus dolus *l. 20. l. 21. C. h. t. c. cum Johannes. de fid. Instrum.* Et satis delinquit, quod præmio dicturus est veritatem, quam sponte sua ad proximi utilitatem debebat manifestare. Undè text. in c.

non

non sanè 14. q. 5. dixit, Venale testimonium non esse testimonium.
Bargal. de dol. 3. c. 9. n. 61. & seq. scitè Martin. Uran. Lect. ad c. de te-
stib. 1. n. 1. & seqq. Hoc tamen lucratur producens, ut id, quod con-
tra se profertur, fidem mereatur, *Clud. ad tit. C. & ff. de condict. ob-
turp. caus. n. 19.* Quid si testis accipiat pecuniam, ne testimonium
ferat, utrum falsi pœna ei irroganda? Aff. per l. 1. §. 2. h. t. quia veri-
tatem tacens æquè de falso punitur, ac directò falsum deponens,
nam veritatem tacere, est sapere falsitatem c. *quisquis metu 11. q. 3.*
c. *ne quis arbitretur 22. q. 2.* ideoq; rectè ejusmodi testis non secus
ac si falsum dixisset, punitur, quia ejus taciturnitas mutat verita-
tem c. 1. de crim. fals. Bargal. d. loc. n. 63. Hoc Br. in L. *ea qua de act.*
empt. & Bl. in L. nullum. C. de test. extendunt ad testem obscure, si-
mulatè vel malitiosè loquentem nec plene factum exponen-
tè Sed. vid. *Mars. ad d. l. 1. §. 2. ff. h. t. n. 1.* Si aliquis qui moturus erat
causam adversario suo, det alicui pecuniã, ut ei in eadè causa fa-
veret, & postea mota causa, produxit ipsum in testem, an exce-
ptione corrupti testis repelli possit? N. quia receptio pecuniæ
multis respectib. fieri potest citra hoc, ut quis testificetur; quid n.
si receperit, ut crederet se ipsi consulturum, alias non receptu-
rus si scivisset, ipsum in testem productum iri, quia itaq; æquivo-
cum hoc ad plura, non infert alterum ex his plurib. nec præsum-
ptionem pro eo inducit c. *illud de præsumpt.* utiq; sequitur, quod
rejici planè nequeat, *elegantè Martin. Uran. lect. c. 1. de testib. n. 10.*
& seqq. quid? si non precio sed precib. inducatur ad testifican-
dum? Valebit testimonium, quia facilius quis corrumpitur pre-
cio, quam prece, cito n. violatur auro justitia c. *pauper 1. q. 3. Uran.*
d. loc. n. 19. AN verò falsum dicere præsumatur & sit audiendus,
qui celeriter antequam articulus legatur, respondet? non audien-
dum arbitramur, *argum. c. pen. & si. 5. q. 5. Prover. 12. vers. 19.* Ubi re-
pentinus testis dicitur concinnare lingvã mendacii. SED num di-
versa deponens prober, & si non prober, num de falso punien-
dus? Affic. post. negat. prius per l. 27. *C h t.* quod intelligendum de
duobus testimoniis in judicio solemniter factis, *Add. Joan. Nicol.*
Arelat. de heretic. notab. 13. Joan. Francisc. Ponz. in b. de Lamys n. 84.
Secus ergò erit, si testis dicat aliud extra judicium & postea aliud
in judicio, is enim de falso puniri nequit, quia deposuit sine jura-
mento, sine præsentia judicis & sine aliqua solemnitate, iccirco

Si

tale

rale dictum non est in consideratione, cum nulla & invalida, nullius sint momenti *l. 4. §. 6. de re judic. & l. 8. §. 2. de bonor. poss. contra tab. cum similib. quas adducit Mars. ad d. l. 27. n. 12. & seqq. Wendelin. Hailman de testib. & attestat. c. 8. circ. fin. eruditè Bargal. de dol. l. 3. c. 9. n. 59. Tyndar. de testib. l. 2. c. 1. & seq. Accedit & hoc quod homines sæpè extra iudicium & sine iuramento dicant sine aliqua ratione nugatoriè, quod sibi videretur, scientes, quod ex dicto nullo, nulla de jure possit sequi pœna; Tum & alias appellatione testimonii intelligitur solemne & validum, quandoq; verba in jure accipi debent in potiori & digniori significato *l. 1. §. 1. si ag. Veltig. l. 1. §. 5. quando appell. si.* Attamen ille testis, qui aliud dixit extra iudicium & postmodum aliud in iudicio, à iudice de simplici mendacio levi quadam pœnâ puniri potest. Est enim varietas iniquitas *l. 11. C. de reb. credit.* Et dicitur res erubescenda *l. fin. C. de mod. multar. Hippol. d. loco. & sing. 103. in fin. V. Menoch. cas. 312. Vasquius 2. controvers. 32. n. 4.* Quid si falsum in iudicio dixerit non juratus? eadem pœnâ falsi plectendum vult post *Br. in l. si quis legatum n. 3. & 4. ad L. Cornel. de fals. P. Caball. res. crim. cas. 69.* Iuramentum enim non est de substantia testimonii, & potest à partibus remitti, per *c. 39. extra de testib. Sichard. ad l. 8. num. 2. & seqq. C. de testib. Mynsing. obs. 3. cent. 2. Ripa ad l. admonendi n. 199. de iurejur. Gail. 1. observ. 101. n. 3.* Imò multis in locis consuetudine receptum est, ut testibus (integritate tamen vitæ conspicuis, illustribus & nobilibus) etiam injuratis credatur, unde in Austria & Bavaria nobiles & Dd. sine iuramento corporali testimonia deponunt, *Gail. 1. obs. 100. in fin. & observ. seq. n. 11. & seqq. Martin. Uran. lect. de testib. & attestat. rubr. lit. D.**

Q H A C occasione quæritur, an testis depositio in uno falsa, reputetur falsa in toto? Affirmativæ cum *Mascardo de probat. concl. 743. num. 1. Pacian. consil. 31. n. 42. Trivisian. 2. decis. crim. 49. num. 55. Bertazz. consil. 106. n. 44. & consil. 71. num. 28. consil. 283. num. 4. Surd. Decis. 16. n. 4. Fachin. 3. consil. 102. num. 17. Jacobus de Franch. in us. Feudal. tit. 4. §. 1. num. 7. Bargal. de dol. l. 5. cap. 15. num. 23. & seq. Decian. vol. 4. resp. 14. n. 52. subscribimus, per c. 7. distinct. 9. & c. pura 3. quasi. 9.* Etenim testis jurat se veritatem dicturum super omnibus & singulis, & tota ejus depositio fundatur super unico fundamento, scilicet iuramento & hac

hac ratione depositio ad instar juramenti est indivisibilis, ut
trahit *Alex. consil. 45. Mysing. de fid. instrum. c. 3. n. 9.* Hinc etiam
dicitur, quod juramentum sit veluti forma in depositione,
& ideo licet depositio sit dividua respectu materiae, seu diverso-
rum articulorum, tamen cum sit individua respectu formae,
quia est unicum juramentum, sequitur quod utile per inutile
vitietur, *juxta doctrinam Br. in l. 8. §. 7. sub num. 3. de fidejuss.* Vi-
de hac elegantissime tractantem *Sigismund. Scacc. de judic. caus.*
civil. 2. c. 7. num. 702. & c. 11. num. 325. & sequentib. Surd. Decis.
326. num. 100. Martin. Uran. 2. cons. 13. num. 7. AN autem te-
stis tanquam falsus rejiciendus, qui dicit se nocturno tempore
vidisse non lucente lunâ, aut igne accenso? Ita *Dec. consil. 429.*
num. 15. Honded. 1. consil. 107. num. 20. & seqq. Gramm. consil.
58. num. 1. & alij. per l. 18. C. de testib. Vix enim hodiè, imò pla-
nè non reperiuntur Tiberii, (*Cæsarem Tiberium noctis tem-*
pore vidisse refert Claud. Sueton. in ipsius Tiberij vita c. 68.) qui
oculos sint similes capris, felibus, lupis, *Menoch. cas. 525. n. 13.*
Cæterum si dicat, se quidem non vidisse, sed cognovisse affirma-
tiva quæstionis cessat, *Menoch. d. loc. n. 20. Polyd. Rip. de noctur. temp.*
cap. 57. (d) l. 1. 2. 3. C. de falsa monet. l. 8. 9. h. t. Gothofred. à Bavo **D**
tract. reat. quæst. 18. num. 36. quæ ne falsificetur & in Imperio
tanquam vitiosa & adulterina retineatur, binæ sunt probatio-
num diætæ, una 1. Martii, altera 1. Octobr. ab Imperatore &
statibus Imperii institutæ, de quibus habetur in Comi-
tiis de Anno 1511. Augustæ celebratis §. neben angeregeten
& in Ferdin. de anno 1559. §. vnd damit diese vnsere cum seq. §.
sintemal / anni 70. & §. ferners cum seq. anni 1571. & §. sehen
demnach 1576. *Budel. de monet. & re numer. Arnif. de jur. Ma-*
jest. lib. 2. c. 7. num. 10. Nihil autem interest, siue adulterinam
quis cudat, siue veram diminuat *P. H. D. artic. III. Cujac. w.*
C. de fals. mon. Duaren. hic. Covarr. de Coll. numism. c. 8. Damhud.
c. 65. & 123. Jus enim cudendi monetam ita sibi proprium
habent Principes, ut Rex Angliæ non alibi, quam in turri
Londinensi insigniri eam patiat, perindè ac Carolus Ma-
gnus, qui in proprio palatio quondam illam cudi voluit, *Ar-*
nif. dict. loc. num. 4. Unde privatus monetam licet probam

eudens videtur magis crimen læsæ majestatis incurrere cum si-
 bi assumat authoritatem publicam quam non habet *V. Capolla.*
conf. 1. cr. 77. n. 4. Decian. 7. tr. cr. 23. n. 26. Hodiè tamen permissu
 & consensu Principis monetam probam cudere quis impunè po-
 test *argument. l. 6. C. de adul. l. 151. de R. 7. junct. §. 6. Inst. de 7. N. G.*
C. idq; parum habet dubii propter promulgatas imperii consti-
tutiones de anno 1356. tit. von Golde / Silber vnd ander Erz §.
Wir wollen vnd sehen cum vers. seq. Et habetur in ordinatione
anni 1551. §. so haben wir &c. ibi dergleichen die jenigen so von
uns oder vnserer Vorsahren in D. Reich mit der Regal der Mün-
ge besreyet seyn &c. & de anno 1559. §. ferner & §. were es auch sa-
 che. AN autem falsæ monetæ expositores falso subiaceant? ita vi-
 detur *l. 2. §. 3. de fid. instrum. ad instar illorum, qui falsis instru-*
mentis utuntur l. 18. §. 3. de dol. l. 32. §. 1. h. t. Salyc. in l. 2. C. de fals.
mon. n. 6. Mars. in l. 19. h. t. Sed hoc tum demum verum, si probe-
 rur, eos falsam monetam scivisse *A. Fab. in C. lib. 9. tit. 15. def. 2. &*
dolo malo expendisse, qui ab ignorante nunquam committitur
l. 6. C. de dol. l. 1. C. b. t. nec sine eo crimen incurritur A. Fab. lib. 9. tit.
24. def. 2. quippè quem ignorantia, ut s. semper excludit l. 3. b. t.
Menoch. cas. 316. n. 85. Honded. 2. consil. 92. n. 14. §. seqq. Decian. 7. tr.
cr. 25. n. 6. & quævis caussa etiam injusta elidit l. 12. §. 2. de liber. caus.
 Q *Gramm. decis. 5. n. 26. Honded. d. loc. n. 17. §. seqq.* Q AN ei, qui ad-
 ulteravit monetam privati, cui jus cudendi concessum, irroganda
 falsi pœna? A. *per l. 8. de fals. vid. Decian. d. lib. 7. c. 23. n. 3. §. 4.* Ubi
 dicit, hodiè omnibus passim concessum esse Ducib. & Marchio-
 nibus, nedum Regibus, sed & civitatib. plurib. præsertim Germa-
 niæ, & in Italia Januæ, Lucæ, & Venetiis, ut monetas quascunque
 etiam aureas quacunq; effigie & inscriptione pro lubitu cudere
 possint. Subditos monetæ valorem citra crimen falsi mutare nõ
 posse certum est; sed num Principes pro arbitrio id possunt, tra-
 dit *Boer. decis. 327. Frid. Martin. de jur. censuum c. 5. n. 145. quod*
omninò, modo justa & legitima subsit caussa Carol. Molin. de con-
 tract. *q. 92. §. 93.* AN qui deaurari facit monetas, ut meretricem
 aut alium eludat, falsum commisisse dicatur? Marsil affirmati-
 vam tenet *in l. 19. n. 101. h. t. contrariũ statuit Bertaz. conf. 56. cui ad-*
 hæremus; Excusatur n. à falso, qui facit id quod consuetum est,
 Q *Hostiens. in c. quanto. de his quæ fiunt à prelat. sine.* Et num parvi va-
 loris

loris monetas falsificans pro modicâ quantitate, à poenâ ordinariâ excusetur? Bertazz consulit, quod sic *consil. 551. n. 1.* nam non præsumitur quis pro minimo commodo falsam commisisse, *Cravett. consil. 75. n. 16. Casar Ursill. in annot. ad decis. Neapol. Matth. de Afflict. decis. 404. n. 6. l. 10. §. ult. cum seqq. de dolo. Gothofr. à Bavo tract. reat. c. 18. n. 58. Horat. Carpan. de statut. Mediol. c. 344. lit. K.* Huc quadrat illud Ciceronis in *Orat. pro Sext. Rosc.* Sic vita hominum est, ut ad malitiam nemo conetur sine spe atq; emolumento accedere *Ignat. Lopez. pr. crimin. Canon. c. 97. lit. a. (e).* Publici vel privati, si vè fiat radendo si vè immutando & c. *l. 1. 16. 23. 28. h. t. l. 21. 23. C. eod. §. 7. Inst. de publ. jud. Damhud. c. 122. Wesemb. w. n. 8. & suppl. Schneidvv. ad d. §. 7. n. 7. Honded. consult. 19. n. 15.* Nam rasura, cancellatio, interlineatura, instrumentum reddit suspectum *l. ult. C. de Edict. D. Hadr. toll. præsertim quando non est de eo facta mentio per notarium, Decian. 2. resp. 99. n. 10. & seqq. Emil. Verall. Decis. R. Roman. 3. p. 2. n. 11. Ludov. de Casanate Consil. 38. n. 24. & seqq.* quod quomodo procedat dilucidè tractat *Trentacinq. 2. var. resol. de fid. instrum. 11. per tot.* AN a. cancellationis causam adscribere debeat, declarat *Bl. in l. nostram C. de testam. n. 2. & 3.* SED an in uno substantiali suspectum, suspectum reddatur in omnib? *Aff. Honth. de art. notariat. lib. 3. c. 19. n. 1. & seqq. Pels process. judic. tit. 38. n. 48. & seqq. pulchrè Trentacinq. d. loc. idem affirmativè tradit Valasc. consult. 183. n. 10. Ubi n. 14. an falsum dici possit, si omnes testes testamentarii contradicant, Trentacinq. d. loc. resol. 6. n. 1. qui agentib. suum largitur calculum, quia testes adhibentur ad hunc finem in testamento, ut per eos ei apponatur fides *N. 73. c. 3. Undè cum omnes contradicunt fides non adhibetur c. 5. extra de probationib. & c. 33. extra de testib. Br. Bl. & ceteri comm. in l. 15. C. de fid. instrum.* Si tamen testes literas didicerint, propriaque subscriptione fidem scripturæ corroboraverint, & propriam postea subscriptionem impugnare voluerint, audiendi non sunt *l. 13. C. de non num. pec. nisi probationib. evidentissimis docere possint se vel notarii vel alterius dolo per nimiam facilitatem circumventos adactosq; ut falsò subscriberent, tum n. locus veritati superesse debet *l. 24. & seq. l. 29. in fin. de probat. A. Fab. lib. 9. tit. 13. defn. 3.* Hu c pertinet, si quis à Principe rescriptum impetrat sub & obreptitium *l. 29. l. 2. C. si contra jus vel utilit. publ. c. ex multiplici. de Decim.***

cim. Georg. Acac. Euenkel. de privileg. lib. 1. c. 6. n. 32. & seqq. quavis enim de potestate Principis in his, quæ spectant ad suam jurisdictionem disputare non liceat *l. 1. & 2. ibi Dd. de crim. Sacri-leg. & in c. literas extra de restit. Spoliat. l. ult. C. si contra jus vel util. publ.* De Principis tamen scientia disputare permissum est, interdum enim errat *l. 3. in fin. de supell. legat.* similiter & de ipsius voluntate *l. 43. de vulg. & pupill.* & ideo omnia rescripta debent intelligi cum justitiâ & salvo jure tertii, & si per falsi suggestionem aut veri suppressionem fuerint impetrata, hoc crimen incursum quilibet fatebitur, *Pels d. loc. num. 68. & seqq.* AN autem obreptio & subreptio inter sese differant? plerique ajunt, obreptionem esse, quando scienter falsitas exprimitur, subreptionem quando veritas tacetur. Sed verisimilior videtur sententia statuentium discrimen inter sub & obreptionem esse nullum, propter *l. 29. §. 2. ff. mandati.* Ubi obreptio vocatur quando veritas tacetur *l. 1. C. si nupt. ex rescript. pec.* Ubi quod appellatur obreptitium, statim indigitatur subreptitium *l. 10. §. 2. de in jus voc.* Ubi obreptionem appellat Jurisconsultus quando quis celat conditionem suam *Menoch. cas. 201. num. 10.* Cui autem onus probandi, rescriptum esse sub & obreptitium incumbat, docet *Trentacinq. lib. 1. var. resol. de rescript. 5. num. 23. & 24.* Ubi an in impetrante dolus præsumatur, & num ejusmodi rescriptum ipso jure sit nullum, *num. 2. & seqq. Surd. decis. 307. n. 17. Gutierrez quest. Canon. 15. n. 23. lib. 1. & c. 15. n. 14. lib. 2. Vant. de nullit. in tit. de nullit. ex defect. jurisdic. deleg. n. 60. Martin. Uran. t. 1. consil. 19. num. 71. & seqq.* REFERTUR & huc, si quis in literis mentiatur casum fortuitum incendi, deteriorationis aut similem, ut stipem publicam emendicare, hominesque decipere possit, quibus & similibus Lipsenses & Witebergenses pœnam fustigationis cum relegatione *Heig. 2. quest. 27.* in quibusdam etiam casibus auriculæ unius abscissionem decreverunt, *Coler. decis. 179. num. 1. & seqq.* Falsum incurrit & is, qui mutando diem & tempus in aliqua scriptura, facit in ea, uti loquuntur, aliquam antedatam, *Farinac. quest. 150. num. 199.* AN autem Notarius condemnetur falsi, si instrumentum conficiat nocturno tempore & scribat in instrumento, Actum tali die? N. quia in contractibus dies incipit à media nocte ad mediam noctem per

6. 24. de offic. delegat. Rip. de noct. temp. c. 117. qui accuratè hæc perse-
quitur & c. 62. n. 1. & seqq. Menoch. cas. 525. Copiosè Tiraq. de re-
tract. lign. §. 1. gloss. 11. n. 8. Et maximè falsarius dicendus est is, qui
sacra biblia adulterat, in quem gravissimè invehitur Lutherus, uti
videre licet apud Bocer. disp. 15. th. 15. Et summarim falso insigni-
tur, qui testamentum falsum scribit, subjicit, recitat, signat, verum
celat, amovet, resignat, delet, l. 2. ad L. Cor. de fals. l. 2. 14. 16. l. pen. &
ult. C. eod. aut signū testamento obfignando annulum vè adulteri-
num facit, sculpsit l. 13. in pr. h. t. qui rationes, acta, libellos, album
propositum, testationes, cautiones, chirographa, epistolas & c.
delet, mutat l. 23. l. 25. l. 29. pen. h. c. l. 13. l. pen. & ult. C. eod. Damhud.
c. 122. Bocer. d. loc. th. 5. & 14. Clarus §. falsum n. 31. & seqq. A. Fab. lib.
9. tit. 13. n. 10. **S E D** si Notarius asserat se falsum fabricasse instru-
mentum, an ei credendum? N. Valascus tom. 2. consult. 83. n. 25. add.
Sola ad antiq. constit. Sabaud. tit. de fals. gloss. 5. n. 4. fol. 364. Fab. C.
lib. 9. tit. 13. def. 4. nam fides publica, quam semel instrumentum
habere cœpit, haut facillè in præjudicium tertii infringenda. Et si
non auditur perire volens, multò minus audietur, qui id agit, ut
& ipse & alius pereat argument. l. 2. quod vi aut clam l. 1. de alienat.
jud. mut. caus. fact. l. 74. de R. 7. Bossin pr. cr. tit. de fals. n. 95. Horat.
Carpan. de statut. Mediol. c. 344. lit. a. Et quia testium & instrumen-
torum par est virtus. Surd. decis. 72. n. 6. Idem de teste falsum,
se dixisse affirmante erit statuendum, Surd. decis. 319. num. 90.
decis. 319. n. 5. Fulgos. consil. 173. Thom. Trivisian. 2. decis. cr. 49.
num. 27. & 28. Bertazz. consil. 451. n. 8. Fachin. lib. 3. consil. 27. n. 1.
quamvis in mortis articulo id effutiisset, Fach. d. consil. n. 6. Gomez.
ad L. Tauri 83. n. 15. Caesar de Gracchis decis. Rot. Rom. lib. 2. decis.
21. n. 12. noviss. decis. Rot. Roman. decis. 346. p. 2. n. 4. per text. in l. 3.
§. 1. ad Syllan. l. 13. C. de non numer. pec. l. fin. C. de probat. l. 1. §. 10. de
Carbon. edict. l. 2. C. de calumn. Et ratio est, quia tendit in præjudi-
cium tertii c. sicut nobis de testib. l. 3. §. 1. ad Syllan. Uran. lect. ad c. ve-
niens. n. 50. de testib. Decian. respons. 42. n. 46. & seq. vol. 5. Honded. 1.
consult. 106. n. 23. nec omnis qui moritur est Johannes Evangelis-
ta, Bl. in cap. 1. §. Vasalli de pac. constant. in Usib. Feud. Suspicio
etiam perjurii, quod semel se commisisse asserit, ipsum à re-
testimonio removet c. quicumque 6. quest. 1. Mynsing. de testibus
& attestat. c. 54. num. 38. Et dicitur indè, quod is, qui relevatus
fuit.

fuit à satisfactione per juratoriam cautionem, perdat illud privilegium, si semel juratoriam cautionem præstiterit fueritq; perjurus *Bl. in auth. ei qui in pr. C. de bon. auct. jud. poss.* Et ll. præsumptione juris & de jure præsumunt perjurum, semper pejeraturum *c. testimonium de testib. Mynsing. d. loc. c. 7 n. 14. Bargal. de dol. pag. 130. n. 56. Gothofr. à Bavo tr. reat. q. 17. n. 46. add. Mod. Pist. consil. 26. n. 31. & seq.* Et tali testi non datur fides etiam in casib. in quib. alias admittuntur inhabiles. *Mars. cons. 102. n. 8. & 9. Surd. Decis. 326. n. 90. Gramm. consil. 45. n. 24.* quod secus est, si alia concurrunt adminicula & indicia *l. 58. §. si. de Edil. Edict. Gomez. d. loc. Surd. Decis. 107. & 135. (f. l. 22. hi. c.)* Sic qui injusta mensura, pondere, bilance & c. utuntur. *Dambud. c. 123. Gomez. ad L. Tauri 83. n. 12. Francisc. Marc. Decis. 279.* Item tenetur falsi, quicunq; in sua mercaturâ addit inutile, ut calcem in vino, pulverem, arenam in blado, gommam in cera, aut species aridas detinet in loco humido, ut pipere, crocum, & c. *vid. Jacob. de bello visu 1. pr. cr. c. 7. n. 7. & seqq. Caball. resolut. cr. cas. 8. n. 3. & 4.* Ubi quid in frumentis publicis, an corrupta cum incorruptis liceat miscere, quod affirmat *per l. 1. C. de condit. in public. horr. lib. 10. (g)* Ut si malitiosè limites sive termini moveantur, signa terminantia abscindantur, abjiciantur, mutantur; Omnes enim ea perpetrantes in falsum delabuntur & pro facinoris magnitudine & causæ ac personarum conditione, uti infra dicetur, pœnis subjiciuntur. *P. H. D. artic. 114. Boer. disp. 15. th. 56.* Item, si sigillum alienum corrumpatur, *Specul. in tit. de instrum. edit. §. postremo. n. 19. in fin. vers. item quod imago sigilli. & n. 20. Mars. in l. 1. §. qui in rationib. n. 3. & seqq. h. t. per textum in l. 30. h. t.* Sic sigillans falso sigillo, falso se maculat, *§. item lex Cornelia. de fals. Inst. de publ. jud. Farin. q. 150. n. 65.* At utens sigillo alieno, tanquam alieno in falsum non incidit, *Joan. Fab. in §. possunt Inst. de testam. Trivisian. 2. Decis. cr. 4. n. 2.* modo constet, cujus sit sigillum, *Mynsing. de fid. Instrum. c. 7. n. 3. cum alijs ibid. adductis.* Item si plures coierint in alienam litem, ut quicquid ex indebita condemnatione redactum fuerit, inter eos dividatur, hac lege coercentur *l. 1. §. 1. h. t. l. 6. ad L. Jul. de vi priv.* Si etiam quis rem eandem duob. vendiderit *l. 21. h. t. Bargal. de dol. lib. 5. c. 15. n. 14. Harpr. disp. 30. p. post. th. 2.* Ubi quomodo in solidum à pœnâ excusetur, *Gothofr. à Bavo tract. reat. q. 18. n. 93.* **Q**uid si quidam alienis vestib. utantur,

utantur, & personati, aleatorii ludi societatem ineant, ut falso-
rum taxillorum jactu hominib. imponant? morem hunc non-
modo Germanis, sed & Italis, Gallis, Hispanis, plerisq; aliis com-
munem esse, testatur Jan. Langlæus *Semestr. lib. 8. c. 9.* Unam au-
tem omnium regionum Angliam esse, quæ ejusmodi personatas
beluas hæctenus non viderit, nec videre quidem velit, scribit *Po-
lydor. Vergil. de invent. rer. 5. c. 2.* Sed ut sit sub ejusmodi larvis
crimen falsi delitescere, nulli dubitamus, *argum. l. 27. §. 3. h. t.* in-
terim non negamus, quod interdum aliena vestimenta induere
liceat, nam quandoq; laudatur Solonis insania, Lycurgi reditus,
Hannibalis mendacium, & Bruti stultitia, *Bargal. de dol. lib. 1. c. 3.
n. 15. Rebuff. in l. lata culpa. 233. de V. S.*

III. Utrumque aut nocivum est, aut non-nocivum.
Nocivum, quod alteri grave creat præjudicium &
omninò punitur; non-nocivum, quod non nocet actu
neque potentiâ, & pœnam non meretur, (a) vel actu
non nocet, sed potentiâ, & pœnam non evadit. (b)

(a) De primo dubitat nullus, hoc affirmat Angel. *in l. 13. vers. A*
unde liceat C. h. t. Falsitas enim non nocibilis non punitur, etiam
quod fuerit commissa cum dolo, secundum Ang. *de malefic. in*
verbo Falsario n. 3. nec sufficit ad imponendam pœnam, quod ve-
ritatis mutatio dolo fuerit facta, nisi etiam ex eâ alicui damnum
illatum sit. *Farin. quest. 150. n. 338. Gail. 1. obs. 100. n. 7.* Sic qui subtra-
hit & occultat instrumentum seu scripturam nullam & invali-
dam, non punitur *l. 38. §. 6. de pœn. Menoch. cas. 306. n. 15. & cas. 311.*
n. 9. Farinac. d. loc. n. 297. Honded. 1. consil. 109. n. 49. & seq. quod ta-
men fallit in falsificantibus literas Regias & Apostolicas, *Farinac.*
n. 345. Bargal. de dolo lib. 5. c. 13. n. 27. & seqq. (b) *Angel. de malefic. B*
verb falsario n. 3. vers. quod dixi Menoch. cas. 306. n. 30. & 33. Ludov.
à Pegvera decis. 81. n. 16. Francisc. Marc. decis. 739. in pr. Satis enim
est ad incurrendam pœnam falsi, falsitatem præjudicare potuisse,
licet actu non præjudicaverit *l. 5. §. 11. de his qui dejecer. vel effud. ibi*
nec spectamus, ut noceat, sed ut nocere possit, Salyc. in l. 23. C. de fals.
Thom. Trivisian. 2. decis. cr. 4. n. 28. Bertazz. consil. 8. n. 20. Gothofr. à
Bavo. tract. reat. q. 18. n. 57. decis. Rot. Rom. noviss. p. 2. decis. 31. n. 9. Et
potentiâ actui proxima habetur pro actu *l. pen. de milit. testam.*

T t

latissi-

latissimè *Mars. in rubr. de fidejussor. q. 31. n. 217. Monter. decis. Aragon. 10. n. 18.* quamvis igitur ex probatione falsa damnū nemini aut præjudicium adferatur, sufficit tamen quod potuerit dari. *P. Caball. resol. cr. cas. 144. n. 2. & seqq.* Hinc falsos producens testes, etiam si testium depositiones producenti non profuerint, nec adversario nocuerint, nocere tamen poterant, pœnâ tenetur falsi. *Foller. in pr. cr. in verb. item quod commisit falsitatem n. 40.* quod non intellectum volumus, si quis pervenerit ad actum facti remotum, *Thom. Grammar. in addit. ad Matth. de Afflict. decis. 21. lit. b.*

IV. Committitur autem quatuor modis, vel quia quis fecit, (a) vel quia fieri fecit, (b) vel quia usus est, (c) vel quia verum celavit. (d)

A (a) Quare corrumpens edicta prætoris in albo proposita, hanc pœnam non aufugit *l. 32. h. t.* Item qui alterius manum imitatur *l. 23. eod. Nov. 73. in pr.* Ubi eos, qui ad imitationem literarum semetipsos exercent, Imperator falsantes appellat *l. 13. C. hoc tit. Mynsing. in §. item lex n. 2. de public. judic. Bertazz. consil. 538. Petr. Gregor. in syntagm. intr. lib. 37. cap. 1. de fals. num. 6. & c. 5. n. 1. Farin. quest. 150. n. 74. add. Sola ad antiq. Constit. Sabaud. tit. de fals. gloss. 3. n. 3. fol. 36. 3. Jan. Langlaeus Semestr. lib. 8. c. 13.* Ubi dicit, quod apud Tranquillum in Tito 3. Titus Vespasianus profiteatur, insignem se falsarium esse potuisse, quod aliena Chirographa graphicè novisset imitari & de aliis ibidem solertè dis-

Q ferit, quem omninò vid. **S**ED incidenter quæritur, num ille, qui falsos quotidie in vulgus spargit rumores, & temerè quævis effutit, pœnâ sit afficiendus? ita putamus, præsertim, si maximè indè perniciēs in Rempub. invehantur. Sic Augustum, scribit Tranquillus, Pinarium quendam Romanum Equitem veluti curiosum coràm confodi jussisse, quod ipso apud milites concionante, quædam saltem subnotare visus fuisset, in *August. c. 27.* Hoc autem Gallicæ esse consuetudinis, ut viatores etiam invitos consistere cogant, & quod quisque eorum de quaque re audierit aut cognoverit, quærant, pulcherrimis & copiosis adno-

B ras *Jan. Langlaeus d. lib. c. 9. pag. 565.* (b) Nam non solum fabricans falsum, sed & mandans fieri, hac coercetur pœnâ *l. 2. in fin. ibi* cujusque dolo malo id factum erit *hoc tit. Mynsing. in §. item lex*

n. 7.

*m. 7. Institut. de publ. iudic. quare si unus scripsit falsum, alius huius instinctu sigillavit aut subscripsit vel dictavit, tenentur omnes Bertazz. consil. 218. num. 9. Honded consil. 109. num. 7. per l. 2. hoc tit. l. 21. C. eod. etiam si sit cæcus vel literarum ignarus Bl. in l. 1. Col. 5. C. de serv. fugit. Gothofred. à Bavo tract. reat. quest. 18. num. 21. Si tamen quis mandaverit falsum fieri instrumentum, & non constet instrumentum esse falsum, non tenetur, *Surd. decis. 282. num. 16.* Investitum de feudo, si rasuram & falsum in rescripto confirmationis facere mandavit, falsum patrare, & feudo privari posse, vult *Afflict. decis. 404. num. 24. (c) l. 4. C. l. 8. C. hoc tit. l. 13. §. 1. ff. eod. Satyc. in l. 2. C. de fid. instrum. Honded. consil. 109. num. 8. Sichard. add. l. 2. num. 4. C. de fid. instrum.* Sic actor, si producat & utatur falso instrumento ad probandum creditum, & reus pariter utatur falso instrumento ad probandam solutionem, ambobus falsi inuritur macula. *Bl. in rubr. C. de fid. instrum. Carpan. de statut. Mediolan. c. 76. num. 43. n. 30.* His accensetur, qui usurpat & allegat leges falsas vel constitutiones & statuta revocata, atque etiã condita à non habente jurisdictionem *l. fin. hoc tit. l. 1. §. falsi. C. de Justin. C. confirmand. Ubi Dd. comm. Pet. Augustinus Morla in Empor. jur. proem. tit. 1. num. 58.* Et qui falsos scienter producit testes, tenetur ac si ipse falsum deposuisset *l. 24. C. de probat. l. fin. C. de fid. instrum. Decian. 5. resp. 51. num. 15.* Notandum autem, quod ubi falsitas non est punibilis, tunc nec puniatur, qui ejus dicto usus est. *Surd. decis. 282. num. 19.* Et qui ignoranter falsis utitur, falsum committere non dicitur *l. 8. C. h. t.* non enim sequitur, testes sunt falsi, ergo producens falsum commisit, quia produci possunt ab eo, qui credit capitula vera ac testes veraces esse, nam probabiliter super facto alieno errare potuit. *l. ult. ff. pro suo junct. l. 7. ad Senatusconsult. Vellejan. Ant. Fab. C. lib. 9. tit. 13. def. 1. num. 4. Menoch. cas. 315. num. 6. & seq. Carpan. d. loc. num. 51. Decian. 4. respons. 34. num. 58.* Si verò falsum exhibuerit instrumentum cum ista protestatione, se isto usurum, si verum; nihilo magis productio valebit, nam perquirere, an verum vel falsum sit, tenetur, & tum maximè, quando de falsitate fuit interpellatus. *Decian. 4. respons. 75. num. 13.* & categoricam interrogationem, categorica etiã & absoluta subsequi debet responsio, sine ullâ conditione aut adjectione, velit eo uti,*

It 2

an non

Dan non, *Clarus §. falsum n. 25. A. Fab. d. lib. & t. defin. 13. n. 5. (d) l. 8.*
C. de Episc. & Cleric. c. si quis arbitretur 22. q. 2. l. 2. C. si contr. jus vel
utilit. public. c. 1. extra de crimin. fals. c. quisquis 11. q. 1. Bargal. de dolo.
pag. 81. n. 98. Gothofred. à Bavo tract. reat. q. 6. n. 6. & 7. & q. 7. n. 206.
& seqq. Decian. 2. respons. 100. n. 14. Uade si iudex aut Notarius
non annotent ea, quæ testis dixit, non sunt immunes à crimine
falsi, cum dividant dictum testis, quod indivisibile esse debet,
& actus hic planè non est aliud, quàm studiosa veri occultatio.
Tranquill. Ambrosin. de process. informatio lib. 1. c. 2. num. 8. & seqq.
Et Notarius si non scripserit solemnitates requisitas in testamen-
to punitur de falso Clar. §. falsum n. 28. versic. pariter. A. Fab. lib. 9.
tit. 13. defin. 2. n. 9. nec auditur aliquo modo probare volens erro-
rem. Nam eo ipso, quod omittit debitam & consuetam so-
lemnitatem, præsumtio juris & de jure est, quod scienter com-
miserit falsum l. 29. in fin. C. de testam. Pels. process. judic. tit. 38.
n. 38. Ubi Christoph. Winkler. Farinac. q. 157. part. 1. n. 4. Boer.
decis. 37. n. 4. Carpan. de statut. Mediol. c. 344. lit. a. Et si celave-
rit instrumentum seu protocollum nolens ejus dare copiam aut
dixerit se non fuisse rogatum, falsi fit reus. Mars. in rubr. C. de pro-
bat. n. 50. Boer. decis. 292. n. 25. Menoch. cas. 311. n. 1. & 2. P. Caball.
resolut. cr. cas. 24. Pruckm. 2. consil. 19. n. 86. Carpan. d. loc. ubi plur.
Trentacinq. 2. var. resol. de fid. instrum. 1. n. 5. ubi etiam per totum,
quomodo hoc procedat. Item si dicat se non recordari quando
Q *factum est de recenti Rom. Sing. 376. A n idem adserendum, si*
instrumenta sint antiqua, & notarius bonæ famæ & honestæ vi-
tæ? N. Menoch. Boer. dd. loc. ex diuturnitate enim temporis præ-
sumitur oblivio l. 44. in pr. de acquir. poss. Trentacinq. d. loc. num. 6.
Instrumentum autem proprium occultans falsum evitat. Boer.
decis. 292. n. 4. quod non procedit in occultante commune l. 14.
C. h. t. Trentacinq. 2. resolut. de fid. instrum. 1. n. 1. & seqq. qui exactâ
disputatione hoc enucleat. H I S C E falsariis sese associantur il-
li, qui pro informatione curiæ parte non citatâ examinati, post-
modum ad repetendum examen vocati, nolunt comparere,
nam à perhibendo solemnî testimonio citrà incursum falsi non
possunt sese subtrahere. Pet. Caball. resolut. crimin. cas. 55. add.
Clau. de Battandier pr. crimin. reg. 45. Sol. ad constit. antiq. Saband.
de fals. gloss. 6. num. 6. Tranquill. Ambrosin. in process. inform. lib. 1. c. 3.
ubi.

ubi an & quādo testis ad testimoniū ferendū & quib. modis com-
pelli possit. Cæterum non citati pedem retrahant citati autem
veniant & dicant de quo quærentur; sint similes campanis, quæ
talem sonum edunt, qualem vult ille, qui eorundem pistilla regit
deponant juxta ea, quæ examinantur, *Gerard. Meynard. decis.*
Tholoz. lib. 4. dec. 72. n. 3. falsum reticeant, verum propalent, nisi
offendere velint Deum, decipere judicem, lædere partem &
animas ad orcum detrudere suas *c. 1. x. h. t. Pels. process. judic. tit.*
31. n. 98. Notarii etiam imitentur armaria, quæ continent move-
menta chartarum, ut quando ab ipsis aliqua instructio quæretur,
loquantur, totum autem non rogati dissimulant, q. nesciant sci-
entes *Petr. Gregor. de Repub. lib. 24. 6. 6.* Caveant itaq; & advo-
cati causæ, ne jura & secreta partis, alteri parti revelent *l. pen. de*
postul. Br. in l. 2. de prævaric. Angel. de malef. Verb. fals. nu. 49.
Robert. 2. rer. judic. c. 19. alias pœnam l. 38. §. 8. & 9 de pœn. non
evitabunt, videant etiam senatores, ne sententiam capitalem, à
senatu nondum publicatam detegant, modo ultimum suppliciū
argum. d. l. 38. §. 1. de pœn. subire nolint. *Menoch. arb. c. 537.*

V. Verum cum actus semper ita intelligendus, ut fal-
sitas excludatur, (a) iccirco acerrima & exquisitissima-
hic opus probatione, (b) quæsumitur vel ab accusa-
tore, (c) vel etiam à reo ad eius innocentiam purgan-
dam, (d)

(a) *Mynsing. consil. 59. n. 35. Surd. decis. 282. n. 11. Bertazz. A*
conf. 518. n. 12. & conf. 521. n. 15. & seqb. nec enim de facili admit-
tenda, cum propter talem maculam homo ad nihilum redigatur
inter homines, ut dicit *Alex. in l. 9. §. 1. de hered. instit. & alias in*
dubio accipiendum id per quod fit exclusio delicti l. 51. pro soc.
Trentacinq. 2. V. R. defid. instrum. 1. n. 6. quod fit hoc loco data
possibilitate veritatis. *Bertaz. civ. consil. 52. n. 21. & Dd. comm.* ut
quando testes diversum deponentes, reduci possunt ad concor-
diam, quod verbi causa sic fieri potest, deposuit quidam Sempro-
nium tali die sanum fuisse, alii infirmum, conciliantur, si dicatur,
ut de mane fuerit sanus, & eadem die in morbum inciderit, *Far.*
q. 65. n. 271. Thomas Actius, de privileg. infirm. p. 1. c. 36. n. 19. la-
issime Volem. de testib. cent. 5. concl. 70. & seqb. (b) l. 22. C. b. t. qui-
libet.

libet n. præsumptionē habet, q̄ falsum nō commiserit *l. 18. §. 1. de probat. Mars. conf. 51. n. 31. & conf. 104. n. 31. Bertaz. 95. 8. n. 10.* Si ergo quis prætedat aliquē falsum dixisse, vel fecisse, debet cōcludenter & necessariō illud pbare, *Masc. concl. 740. n. 2. Honth. de art. notar. lib. 2. c. 7. n. 2. Gram. conf. 19. n. 3. Decian. 10. 1. conf. cr. 102. n. 23.* Licet v. dol' nō præsumatur per vulg. Sit tamē extent cōjecturæ perspicuæ *Seraph. de seraph. de priv. juram priv. n. 2. valdē evidētes Castr. in l. 6. C. de dol. urgentes. Rot. Genens. dec. 76. n. 3. magnæ. Vinc. de Franch. dec. 180. n. 6. efficaces, Deci. conf. 245. claræ manifestæ, Roland. à Vall. conf. 11. Vehemētes Gratian. conf. 132. q̄n act' dolos' detegi & pbari possit, nō dubitat, Rip. de noct. temp. c. 16. n. 5. & seqq. Idē cōsultuit latē *Surd. conf. 132. n. 86. & seqq.* & q̄ ejusmodi cōjecturæ, si tendāt ad idem & eundē finem, faciant plenam probationē, concludit *Emil. Verall. decis. 4. per l. 16. C. de pœn. Suspicionē & conjecturam falsitatis inducit cera recens, Trivis. cr. dec. 4. n. 10. diversitas atramenti, Bertaz. conf. 411. n. 4. rasura, cancellatio & id genus alia, de quib. s̄. & Verall. decis. 3. n. 11. & seqq. Osascus decis. 117. n. 7. Carp. de stat. Mediol. c. 344. lit. a. Men. 1. præsumpt. 99. per t. & 5. præf. 20. conf. 538. n. 7. falsi itē suspicioni subicitur id, q̄ nocturno tēpore actum fuit, unde omnis voluntas ultima noctu cōfecta pro tali habetur**

Q *Rip. d. tr. c. 144.* Num v. testamentū sole deficiente, seu eclipsi existēte citra falsitatē fieri possit? *vid. eund. d. loc. c. ult. n. ult.* Justa etiā inquirēdi causa est cōtra eum, qui id facit, quāvis mandante altero, q̄ non nisi in malos usus & falsi cōminiscendi gratiā destinātū esse possit *A. Fab. in. C. lib. 9. t. 13. defm. 7. (c)* Nō facilē a. ad hanc accusationē decurrendū, quia ea res multis respectib. est valdē periculosa, *Jo. Pels. in process. jud. tit. 38. n. 3.* nec quilibet etiā ad eā admittitur, nam inter cōjunctas personas silet falsi accusatio *l. 17. & l. pen. C. de his, qui accus. nō poss. iccirco procuratorē fisci litē & accusationē exsequi hoc casu vult A. Fab. d. lib. & tit. def. 5.* sic nec suppositi partus accusatio omnib. ut s̄. dictū, sed iis tantū, ad quos ea res pertinet, jure cōcessa est *l. 30. §. 1. h. t. l. 10. C. eod.* Quia v. occurrit sæpē, ut heredes in factō, inter defunctorū opes inveniant instrumenta, & alia documenta, quæ oppugnantur de falso, an & illi teneātur? quærit *Gothof. à Bavo tr. reat. q. 18. n. 17.* & respondet, q̄ teneātur actione tantū in factū, quaten' ad eos pvenerit *l. 27. de dol.* nec falsi notā incurrāt, nisi iis utātur, *Gothof. d. locn. 20. & q. 22. n. 2.*

Q & seqq. Cui a. si instrumentū arguatur falsum, probatio incumbit?

aut

aut instrumentū productum primā facie est suspectū, puta cancellatū, corrasum &c. & tum producēs probet rei veritatē *l. 24. C. de probat.* aut nulla ex parte, & tum excipiēs pbare tenetur *l. 11. C. eod. l. 4. C. de edend. Specul. de probat. §. probari a. Pels d. loc. n. 4.* Non incōmodè hic quæritur, corā quo iudice, principaliter hæc actio instituēda; licet n. delictū cognoscatur per quatuor iudices regulariter, originis, domicili, delicti & loci, in quo quis plurimū versatur *l. 1. C. ubi de cr. ag. oport. Vinc. de Franch. dec. 37. n. 2. & 3.* nihilominus tamē dubitatur corā quo hæc instituēda? nos forū delicti principaliorē cū *Vinc. de Franch. d. loc. cōtendimus*, quē admodum n. si q̄s vulnerat aliquē in alieno territorio, sortitur ibi forū p̄ vulg. sic etiā si falsitate sua vulnerat aures iudicis, potest puniri, nō obstāte aliquā except. fori aut incōpetētia. *l. 12. C. de testib. Sich. ibid. Tess. dec. 266. Ubi n. 1. an falsitatis cognitio spectet ad dnū vel vasallū, qñ corā dño falsitas fit vel p̄ducitur.* Quid si Cleric⁹ aut presbyter accusat⁹ sit de falso corā iudice Laico, an liceat illi declinare ad suū iudicē Ecclesiasticū? omninō nō. nā tenet corā laico respōdere, etiā si ei sit inhibitiū ab Episc. *Ang. in l. 5. C. de bon. vac. lib. nec est remittend⁹ ad iudicē Ecclesiastic. delictū n. excludit omnē dignitatē & omne privileg. l. 1. in fi. C. ubi senat. vel clariss. Sich. ad d. l. 12. C. de testib. n. 10. Gothof. à Bavo tr. reat. q. 16. n. 102.* Ubi tñ addit, Senatū Sabaud. an. 601. 7. Decemb. in contrariū iudicasse. SED antestis deponēs falsum in causā civil. corā iudice civili, possit ab eo puniri, an v. cognitio spectet ad iudicē criminalē? ambigitur. Negāt pri⁹ *Vinc. de Franch. dec. 147. n. 6. Volcm de testib. cent. 5. concl. 68.* Nos contrariū amplectimur *per l. 14. C. de testib. Affl. dec. 219. n. 1. P. Caball. res. cr. 117.* DE iudice delegato quid statuendū? affirmare videt, *d. l. 14. C. de test. sed negare l. 32. h. t. quid ergo? Notandum hic putam⁹, q̄ delegatus nō possit punire testē falsū ordinariā! Corn. pœnā l. 32. benè tñ extraordinariā & sic trāsit l. 14. C. de testib. Affl. dec. 230. n. 3. & ibi Marc. Ant. Pulveri. add. Ludov. à Pegver. dec. 79. n. 3. Gv. Pap. conf. 45. n. 5.* Num hāc pœnā iudex mitigare possit, sedulò explanat *Ant. Sol. ad const. antiq. de fals. gl. ut n. 12. (d) Licet accusator suā intentionē nō p̄bet, tñ reus nō debet absolvi juxt. l. 4. C. de edend. nisi suā purget innocentia l. 22. C. h. t. Gilk. ad l. 24. C. de probat. n. 4.* Purgat a. suā innoc. si ex errore & ignorātia se id fecisse p̄bet (q̄ n. ignorant. allegat, eā pbare tenetur. *c. 20. extr. de El. Gothof. à Bav. d. lo. q. 18. n. 12.*) p̄bat v. ignor. cōjecturis; cōjectura a. hic
ultra:

ultra bonam famam, quæ multum prodest. *Br. in l. 1. §. pen. de re milit. Cravet. consil. 38. n. 34.* ea etiam est, quod nullum ex falsitate prætenſa lucum percepit, quo casu falsitatis suspensionem cessare docet, *Tess. q. for. 36. n. 6.* Purgat & suam innocentiam in crimine falsæ monetæ, si eum exhibet, à quo habuit, *August. ad Ang. de malef. Verb. fals. n. 30. perl. 4. C. h. t. Gomez. ad l. Tauri 83. Decian. lib. 7. crim. c. 27.* Semper namq; subveniri oportet ei, qui nihil nisi indemnitate sibi quærit *l. ult. §. sin vero. C. de jud. de lib. l. 6. §. simili, qua in fraud. credit.* præsertim si aliàs sit bonæ famæ *A. Fab. lib. 9. tit. 15. defen. 2.* quid? Si quantum in se fuit id egerit, ut eum à quo habuerit, exhibere posset, is tamen aufugerit & contumax sit? perinde hic absolventus est, nam & is eum exhibet, qui saltè indicat, licet non sistat, *Fab. d. loc. tit. 15. defen. 5.* quin imò sufficit, quod ab alio habuerit, quâvis illam non nominet, *Decian d. loc.* Item si dicat se tonsam & vitiatam monetam expendisse, sed eo precio, quo verè valuit, *Mars. d. loc. n. 107. Decian. d. l. ubi per totum varios à crimine falsi excusandi subijcit modos, P. Caball. ref. crim. 199.* Ubi diligenti animadversioe eandem materiam pertractat, quem omninò vide. *Honed. consil. 92. per tot. Vol. 2.*

VI. Accusatore accusationem suam persequente, reus si non exceperit, pœnis, quæ pro qualitate delicti interdum gravissimæ, (a) & variæ, (b) subditur, vel si nihil probatum fuerit, absolvitur. (c)

A (a) Pœnæ enim commensurandæ delictis *l. 22. C. de pœn. c. 6. x. de homic. c. 13. de Vit. & honest. Cler.* Ideoq; propter reiterationem (ex qua inducta dicitur consuetudo & perseverentia delicti *l. 1. C. de super. exact. lib. 10. Capoll. consil. crim. l. 3. consil. 77. n. 2.*) vel alias circumstantias sunt augendæ *l. 28. §. 3. §. 10. de pœn. l. 3. in fin. C. de Epif. aud. l. 8. V. si vi les. C. ad L. Jul. de vi publ. & priv. l. 3. §. 9. de re milit. c. non offeramus 24. q. 1. Zilett. 1. conf. cr. 101. n. 12. P. Caball. e. 145. n. 4. §. 5.* Et hinc pro qualitate admissi aut extenduntur ad extremum supplicium *l. 22. C. h. t. l. 1. & 2. C. de fals. monet. aut remittuntur usq; ad manus amputationem N. 17. c. 8. in pr. N. 201. §. 2. N. 134. c. 13. vel usq; ad relegationem l. 13. §. 1. l. 21. l. pen. & ult. hic. Gilhaus. arbor. jud. crim. c. 2. tit. 20. de fals. n. 23. Tess. q. 15. n. 3.* AN ergo gravius puniendus, qui capitulum fabricat

fabricat falsum, illud producit, super eo testes inducit, ipsiq;
attestationib. utitur, anverò unicâ saltē pœnâ plectendus? Poste-
rius arridet *P. Caball. d. c. 145.* Ubi rationem addit hanc, quod
omnia ista delicta eiusdem sint generis & ad eundem effectum
unummet finem consequendæ victoriæ tendant, *Boer. decis.*
82. circ. fin. n. 10. Farin. q. 22. n. 26. Bertazz. conf. crim. 24. & 25.
lib. 1. Thom. Trivis. 2. crim. dec. 49. num. 44. Cepoll. d. loc. num. 8.
(b) Quia verò omnes huc adducere tædiosum, partim verò ad- **B**
ductæ, præcipuas saltē subjiciemus. falsificans Imperatoris mo-
netam cudendo & feriendo, flammaram exustionibus mancipa-
tur, *l. 2. C. de fals. mon.* Et qui domos suas ad hoc scienter locant,
earum amissionem sustinent, *Menoch c. 316. n. 8. & 9. Gutierrez.*
3. pr. q. 4. n. 3. Vinc. de Franch. dec. 440. n. 5. Everh. Jun. 1. conf.
54. P. Wesenb. conf. 45. cui concordat constit. Carol. cr. art. 111. Et ita
etiam in dicasterijs pronunciat, si scilicet monetâ in totum effor-
matam falsificantes insuper dolo malo alios defraudendi causâ
exponderint, *V. Moller. 2. Semestr. 35.* quæmadmodum & hic
Jenæ responsum fuit Mense Novembri, Anno 1611. Hat der
Verhaffte N. N. bekandt / daß er für 100. fl. Bagen vnd für 50. fl.
Apffel zwölffern gemacht / vund hin vund wieder auff Märckren
da er gewesen außgegeben / etc. Wo ferne er nun für öffentlichen
Gerichte vff diß sein gethan Bekändniß freywillig verharren
wird / so wird er solches falsches Münzens halben / mit dem
Gewer vom Leben zum Tode gestraffet. Et licet in *d. art. 111.* fal-
sam monetâ fraudulenter dolo malo duntaxat expendentes, si-
militer flammaram exustionibus mancipari jubeantur, tamen ille
rigor in pronunciando & in praxi non observatur, sed fustigatio
cum perpetuâ relegatione huiusmodi falsariis imponi solet, *V.*
Marth. de afflict. in const. reg. Sicil. lib. 3. Sicut in scabinatu Jenensi
Mense Februario Anno 1609. cuidam Viro falsario, qui
falsam monetam cuderat, per mutaverat, & partim ipse,
partim mulier, quam secum circumduxit, expenderat, ignis
pœna, mulieri verò, quæ sciens falsam monetam expendit, fu-
stigatio cum perpetuâ relegatione fuit dictata; Sententiæ tenor
talıs fuit: Hat N. N. bekandt / daß er vor vier Jahren falsche
Münze / so sich vff 500. fl. verlauffen thut geschlagen / dieselbe
durch einen Juden zu Franckfurt verstoßen vnd sonst außge-
ben /

Vu

ben /

ben/ete. so wird er dieser Mißhandlung halben/mit dem Feuer vom Leben zum Tode gerichtet / das Weib aber / so er mit sich geführet/wird wegen dessen/ daß sie wissentlich solche falsche Münze außgegeben / mit Ruthen öffentlich außgestrichen / vnd des Landes ewig verwiesen. **Q** AN idem statuendum in alterius Principis Imperatore inferioris monetam corrumpentibus? A. *Menoch. arb. c. 316. n. 29. Gilhaus. d. loc. n. 28. De Jure Saxonico fabricatores falsæ monetæ, non obstante ætate minorenni, igne cremantur Landrecht. 2. artic. 26. in fin. Coler. d. decis. 179. n. 12. Ex Constitut. Imperii de anno 1566. falsam monetam cudentes ipso facto sine sententiâ declaratoriâ in bannum incidunt, Gail. 1. obs. 3. n. 9. Qui verò probam monetam circumcidit & radendo minuit, aut absque privilegio superferendâ monetâ etiam justæ ligæ & valoris facultatem sibi arripit, pro causæ cognitione vel corporali vel pecuniariâ subicitur pœnæ Constit. Carol. cr. d. art. III. Tametsi rasoribus monetæ pœnam gladii dictaram fuisse per Lipsenses testetur Coler. d. decis. 179. n. 13. Simile Florentiæ extat decretum, quo tondentes vel aliter mutilantes monetas puniuntur pœnâ pecuniariâ, vel corporali etiam usque ad mortem inclusivè P. Caball. resolut. 191. n. 6. add. Gomez. ad l. Tauri 83. n. 4. Insuper qui alterius monetam constat, & in aliam vertit, corporis aut honorum pœnâ, pro causæ qualitate adficitur. Constit. Caro. cr. d. loc. Wo aber irgend einer eines andern Münze verbrennet/ oder wiederumb in Ziegel brechte / vnd geringe Münze daraus machte / der sol an Leib vnd Gut nach gestalt der sachen gestraffe werden. Cæterùm si quis falsas monetas ære contaminatas in arcâ possideat, non ut eam expendat, non punitur, *Menoch. d. c. 316. n. 62. & seqq. Honded. 2. consil. 92. n. 25.* Et qui cepit falsam percutere monetam, sed pœnitentiâ ductus, non perfecit, non mortis sed mitiori pœnâ tenetur. *l. 19. pr. h. t. Menoch. d. loc. n. 23. & seqq. P. Cab. resol. 27. n. 6.* Miles autem qui custodia reum hujus criminis eximit, capite punitur *l. 1. in pr. C. de fals. monet. Decian. 7. c. 28. n. 3.**

Q AN autem mulieri, quæ scivit falsam monetam à marito & aliis cudi, nec revelavit, ordinaria infligenda pœna? N. *eleganter Ant. Fab. 9. tit. 15. defin. 3.* Evadit etiam hujus criminis pœnam & veniam meretur, qui socios criminis falsæ monetæ indicat *l. 1. vers. accusatoribus C. h. t. l. 5. C. Theod. eod. Ant. Fab. d. loc. defin. 4.*

In

Münzräub

In regno Neapolitano fallificantes monetam, consentientes & eam accipientes pœnâ capitis eum publicatione bonorum puniuntur, *Ludov. Car. pr. crim. de appell. cas. 16. n. 8.* Apud Hispanos laqueô suspenduntur, *Men. d. loc. n. 14. ubi per tot.* TESTES etiam falsum committentes multiplices incurrunt pœnas. In criminalibus pœnâ macantur mortis vel eadem, quâ teneretur reus, si contra eum verè probaretur delictum *l. 7. §. 1. ad l. Cornel. de Sicar.* acculator enim calumniosus punitur similitudine supplicii. *Const. Carol. cr. artic. 68.* Wo Zeugen erfunden vnd vberwunden werden / die durch falsche böshafftige Zeugnis jemand zu peinlicher Straffe vnschuldiglich bringen oder zu bringen vnterstünden / die haben die Straffe verwürcket / in welchen sie den Vnschuldigen / als obstehet / haben bezeugen wollen / *Artic. 107.* Wo aber einer durch seinen falschen Eyd jemand zu peinlicher Straffe schwüre / derselbige sol mit der Peen / die er fälschlich auff einen andern schwert / gestrafft werden. Wer solch falsch Schwören mit wissen fürsetzlich vnd arglistiglich dazu anrichtet / der leidet gleiche Peen. *Volmar. de testib. cent. 5. conclus. 47. & seqq.* Et hoc in tantum verum esse intelligitur, ut testis, sicut homicida propter ipsius falsam testimonium puniri possit, etiam si accusatus absolutus sit de homicidio. *cap. hac imago in fin. 33. quest. 5. Gilhaus. d. loc. num. 11.* Ubi quod idem obtineat non solum in iudicio publico, sed etiam in privato capitali. Lege etiam Mosaicâ testes falsi eam sustinent pœnam, quam aliàs ille contra quem testimonium ferebant. *Deuter. 12.* Apud Romanos Saxo Tarpeio deiciebantur *Alex. ab Alex. Marc. de Mantua sing. 16. num. 1. quest. 15. num. 3. Gell. 20. noct. Attic. c. 1.* In Britannia Celticâ etiam regiâ constitutione sancitum est, ut falsi testimonii convicti extremo supplicio à iudicibus animadvertantur, *Jan. Langlaus. Semestr. 4. c. 4.* ubi suæ provinciæ statum deplorat, dum ait, nescio quo fato hominum fiat, improbitate & malitiâ indies magis magisque excrecente, ut nulla provincia sceleratissimis hisce testibus magis abundet, quam hæc nostra Britannia; in qua plerique velut ex professo testandi studium q. artem excercent, in idq; cuiusvis iis uti volenti, suas operas locant, ut falsum testimonium dicant. *Abeunt ibi & secessum*

quærunť ab Epaminondâ, quem ne joco quidem mentitum unquam fuisse fidi scriptores tradunt, *Lips. monit. polit. c. 7. Jacob. Schultes obs. 45. n. 16.* Exorbitant à tramite Ataxerxis, qui ita mendacium averſatus fuit, ut mendacis hominis linguam clavo affigi juſſerit *Alex. ab Alex. 6. Genial. diæ. 10.* Discedunt & longè ab instituto Perſarum, qui ſuos juvenes tria præcipuè docebant, equos peritè agitare, ſagittas acriter & certo jactu remittere, vera denique loqui, *Cælius Rhodig. antiq. lect. tom. 2. lib. 18. c. 18.* quin potius imitantur Ægyptios quibus ſumma erat impunitas mentiendi, quo fiebat, ut nullus eſſet illis mentiendi modus, *Alex. ab Alex. d. loc. à Bargal. de dol. 5. c. 15. n. 35. relatus.* ILLI qui menſuris publicè probatis, item ulnis, ponderib. ſtateris & ſimilibus rebus abutuntur, vel eaſdem falſificant de jure civili tantum relegatione puniuntur, *l. 6. §. ult. de extraord. crim. l. pen. §. 1. h. t.* Jure v. novifſimo Carolino ejuſmodi falſarii pro criminis magnitudine etiam virgis cædi vel alia graviore & capitali pœna affici jubentur *Conſtitu. Carol. crimin. artic. 112. Gilhaus. d. loc. num. 32.* Jure Pontificio imponitur hujusmodi hominibus pœnitentia 30. dierum in pane & aqua *c. 2. de empr. & vendit. Menoch. arb. c. 317. n. 3.* Lege Saxonica ſtatuitur, menſuram aut pondus falſificantem virgis cædendum eſſe *Landrecht 2. art. 13.* Et ita pronunciarunt *Lipſ. Ab alio verò menſuras falſas confectas uſurpantem relegatione vel aliter, pro admiſſi qualitate arbitrariè puniendum vult König. in proceſſ. cit. von allerley Straffen. rubr. von Pœn. falſches Maſſes. Coler. deciſ. 179. n. 9. 10. & 11.* Et ita menſe Junio hujus anni currentis 1613. in dicaſterio Jenenſi pronunciatum. *Woferne er melter Müller die falſche Meßen nicht allein wiſſentlich gebrauchet: Sondern auch ſolche Gemäß ſelbſten gefelſchet / ſo wird er ſolches begangenen Falſches willen / nach S. Rechten mit Staupenſchleſgen des Landes ewig vorwieſen: Do er aber die Meßen nicht ſelber gefalſchet / ſondern nur wiſſentlich ſolche gebrauchet / ſo iſt er dieſer falſchen zum öfftern gebrauchten Gemēße wegen des Landes ewig zu verweiſen.* Aliàs ſi quis menſuras vini &c. corrumpit, dolovè malo fraudem facit, quanti ea res eſt, ejus dupli actione tenetur. *l. pen. §. 1. h. t.* EADEM pœna irrogatur illis, qui ſignum adulterinum faciunt, ſculpunt aut in literis, instrumentis vel tabulis

tabulis falsum committunt *Const. Carol. cr. d. art. 112.* Lipsenses
falso sigillo utenti fustigationem & sigilli in frontem inustionem
decreverunt, *Coler. dec. 179. n. 5. Ludov. à Peguer. dec. 81. n. 1. ex Boer.
decis. 82. n. 9.* scribit, quod falsificans literas regias in Gallia defe-
rendo manu rædam accensam per aliquot civitatis vias fustige-
tur, deinde ad magistratus palatium ducatur, ibiq; ferro canden-
ti signatur & bannitur, *Menoch arb. c. 306. n. 6.* Literas principis
resignanti Lips. pœnam fustigationis, aut saltem venditionem
bonorum cum migratione ex territorio dictitarunt Anno 1545.
Mens. Aug. in dicasterio verò Jenensi cuidam rustico ex malitia
literas cujusdam nobilis ad alium nobilem deferendas tabella-
rio eripienti & resignanti arbitraria pœna vel relegationis vel
pecuniaria grandis summæ Mense Decemb. Anno 1607. dictata
fuit. In Neap. regno falsificanti literas regias pœna capitalis est
constituta, *Affliet. dec. 21.* In districtu Mediolanensi igni concre-
mandus traditur, *Menoch. arb. c. 306. n. 10.* Cæsar Augustus crura
effringi voluit ei, qui pecuniâ corruptus literas suas alteri legēdas
tradidit *Sveton. in vit. ipsius Aug. c. 67. latè Menoch. ca. 538.* majori
pœnâ dignus, qui secreta principis detegit, ut damnum inde ex-
ulter. Unde jure Franciscus Alidosius Cardinalis Papiensis occi-
sus scribitur, ob id, quod secreta, quorum tamquam Bononiæ le-
gatus particeps erat, Gallis hostibus ita aperuisset, ut Bononia ab
ipsis Gallis caperetur *Menoch. c. 537. n. 11.* Falsarius circa instru-
menta & scripturas, statuto Senatus Sabaudici, igne comburitur,
Gothof. à Bavo q. 7. n. 209. & q. 18. n. 44. ubi refert, quod anno 1603.
30 Aug. decreto Senatus Notarius quidam nomine Michaud eâ-
dem ignis pœnâ mulctatus fuerit. De jure civili falsum immuni-
tatis scribenti instrumentum flamma est supplicium *l. 1. C. de im-
mun. nem. conced. ubi Gothofr. Honth, 4. c. 28. n. 15. Corsett. in verb.
falsum sing. 121. Ludov. Rom. sing. 385.* extra hoc, falsum conficiens
etiam amputatione manus, & perpetuâ punitur infamiâ, *argum.
text. in c. 55. §. callidis. 2. F. Mynsing. 6. obs. 65.* aut si omittat debitas
solemnitates parti ad damna & interesse tenetur *l. fi. C. de magistr.
conv. Joseph. Ludov. decis. 13. n. 67. & 72. Farin. q. 157. n. 8.* quo casu
parti damnum passæ deferendum censet juramentum in litem
n. 9. de procuratore litis falsario vide *Const. Car. cr. artic. 115.* Ubi
publicè fustigatur & de provinciâ exterminatur, *Bertazz. 1. consil.*

206. n. 31. CÆTERUM in genere observandum, si certa falsi
pœna definita non sit, hominibus liberis deportationis pœnam
cum publicatione bonorum, servis autem ultimum constitutum
fuisse supplicium, l. 1. §. ult. h. t. Brevibus; sat pœnæ, quod mentien-
ti, si postea vera proferat, veritas ipsa non credatur, *Cyn. in l. 18. C.
de transact. Tiraq. de nobilit. c. 20. n. 121.* Notandum etiam apud
omnes ferè populos omni tempore mendacii & falsi supplicium
fuisse indictum, *Plato lib. 11. de ll. inquit, nemo Deo invocato men-
daciū dicat, aut decipiat, aut aduiterare verbo vel re quicquam
audeat, nisi Deo velit odio esse, Ignat. Lopez pr. crim. Canon. c. 96.
lit. a.* Indo, si ter mendaciū dixisse convincebatur, per omnem
vitam silentium imponebatur, nulloque magistratu aut honore
dignus reputabatur falsario incisos digitorum nervos Alexandri
decreto *Lampridius, Claudii præcisas manus Sueton.* scribit, quid
sacræ literæ de mendacio evomente statuunt, videre licet *pro-
verb. 6. 9. 19. 20. 25. Sap. 1. Malach. 3. Zach. 5.* ubi, maledictio com-
morabitur in domo jurantis in nomine meo mendaciter, &
commorabitur in medio domus ejus & consumet eam & ligna
ejus & lapides ejus: & aliis loc. Concinnè admodum hac de re
C *Bargal. de dol. s. c. 15. (c)* Non enim semper sese reus purgabit, sed
C tum demum, cum actor aliquid probavit, licet non plenè, nec se-
miplenè; si verò nihil contra reum protulit, necesse non est, ut se-
se purget, sed totus absolvitur, ita *Salyc. post Dd. in l. 22. C. h. t. An-
gel. de malef. verb. falsario. n. 50.*

VII. Et cum hoc crimen sit atrocissimum, (a) multa
in eo occurrunt singularia, quorum præcipua Coronidis
loco adnectemus. (b)

- A (a) Quippè quod veneficio & homicidio detestabilius, *Hon-
ded. 1. cons. 109 n. 9.* Et ex quo homo remanet sine fide, & moritur
mundo, *Prosp. Caravit. in addit. ad decis. Mutib. de Afflict. dec. 404.*
Unde enormissimū appellatur, *Mrs. cons. 105. n. 7. & seq. cū aliis,*
& tam abominabile, quàm ullū, *Joan. Ana. in rubr. de cr. fals. nec imme-
ritò, Deum n. citare in testē mendacii, nefandū scelus est, ut ait ex
Philon. Ignat. Lopez. pr. cr. Can. c. 97. lit. a.* Imò nullū crimen in to-
to extat orbe, quod abjectius deprimat hominē, ejus statū & famam,
B quàm præsens, *Ludov. de Pegver. decis. 80. n. 3. add. Decian. 7. c. 24. n. 1. (b)*
1. Jus accusandi licet in quocunq; ferè crimine duret tantū modò
annos

annos viginti l. 12. C. h. t. & inquisitionem etiam hoc spacio tolli rectè affirmant interpretes, *Gail. 1. de pac. publ. c. ult. n. 33. Wes. consil. 22. n. 6. Theod. Petreus concl. cr. 110. Vant. de nullit. proc. 3. c. 6. n. 31.* Crimen tamen suppositi partus & illius accusatio est perpetua l. 19. h. t. P. *Gregor. syntag. 36. c. 3. n. 5. Ang. in l. 1. n. 1. C. h. t. Farin. q. 105. n. 262. Gothof. à Bav. q. 22. n. 10.* Speciale quoq; est in crimine partus suppositi, ut procedi possit etiã post mortem matris, d. l. 19. *Farin. n. 244. Marsf. ad d. l. 19. §. 1. n. 12. 2.* Statutũ loquens de incarceratis relaxãdis, vel de aliquib. rebanniẽdis non extenditur ad carceratos vel exbãnitos de crim. falsi, l. 17. ad Scẽm Turpill. *Marc. de Mantua sing. 16. n. 1. Marsf. sing. 163. Gothof. à Bavo q. 21. n. 12.* Et in generalib. principis remissionib. falsariis denegatur remissio cum ingressu principis, q̄ tñ alii malefici & criminosi in talib. solennib. ingressib. facilè impetrare solẽt, *Damb. c. 124. n. 10. & seq. Matth. de Affl. dec. 404. n. 22. Thom. Gram. decis. 2. n. 28. Ludov. à Pegu. decis. 80. n. 1. Ignat. Lopez. pr. cr. Can. c. 97. lit. a. 3.* Nobiles & consimiles personæ privilegiatę nobilitatis & alia privilegia ex hac caus. perdũt, & ad veritatẽ in crimine falsi eruendam aliquando quæstionib. subjici possunt, *Thoming. dec. 7. n. 27. Farin. q. 150. p. 1. n. 15. Luc. de Pennã in l. 13. C. de dignit. Ludov. Pegu. dec. 80. n. 30. Tiraq. de nobilit. c. 20. n. 121. 4.* Eximẽs carceratũ p̄ falsã monetã, vel curãs ut fugiat, capite, ut s̄. adnotatũ, etiã si miles sit, punitur, q̄ tñ. in eximentib. carceratos p̄pter alia crimina locum non obtinet, l. 1. de fals. mon. *Decian. 7. c. 24. n. 14. 5.* Criminis falsæ monetæ socius contra l. fin. §. fin. C. de accusat. locium accusare potest, & omninò consequitur immunitatẽ & veniam delicti, l. 1. C. de fals. mon. *Gomez 3. resol. c. 12. n. 16.* q̄ posterius, quantũvis *Br. in l. 4. §. 4. de condict. ob turp. caus. neget,* est tamẽ verissimũ; si n. cõceditur socio ut accuset, ergò etiam cõcessa videtur immunitas à delicto, quia aliàs fatuus esset, qui accusaret socium, ut ipsa accusans puniretur, cum nemo præsumatur habere odio carnẽ suam l. 1. C. de iis qui sibi mort. consen. pulchrè *Dec. d. loc. n. 7.* 6. Socius etiam criminis, licet aliàs non possit esse testis contra socium, atramen specialiter est in hoc receptum delicto, l. 1. C. de fals. mon. *Marsf. in l. 19. n. 70. h. t. idq; ob rationẽ boni publici; nam per monetam adulterinam principaliter Respubl. læditur, Br. in l. 30. h. tit. Ludov. à Pegu. decis. 5. n. 18. & decis. 46. n. 12. 7.* De hoc convictus crimine nõ appellat d. l. 1. Carer. in pr.

crim. in pr. n. 94. quod regulariter non contingit *c. nihil 2. quest. 1.*
Mars. ad rubr. h. t. n. 21. Et potest talis monetarius etiam sine judi-
cis iussu apprehendi, *Mars. in l. 19. n. 69. h. t. Salyc. in d. l. 1. C. de fals.*
mon. quin imò adeò exosam habent leges adulterationem mo-
netæ, ut & domum, in qua fabricatur, fisco, ut s̄ ex *d. l. 1.* demon-
stratum, adjudicandam velint, nisi dominus primum ignorans
scelus hoc manifestaverit, aut longissimè abfuerit, vel domus ad
viduam aut pupillum, quæ personæ speciali indulgentiâ dignan-
tur, spectaverit, hisce enim casibus, confiscationi non subiacet,
nullusq; inde sentit detrimentum, *Ludov. à Pegver. dec. 46. n. 13.*
quia etiam *d. l. 1.* loquitur de fabricante, ad eum, penes quem re-
peritur, aut qui expendit, trahenda non est, tum quod in odiosis
non fiat extensio, *per vulg.* tum quod in dubio appellationi sit de-
ferendum, *Specul. in tit. de appell. §. nunc dicimus, Paul. de Castr. l. si*
quis cauit. Mascard. de probat. concl. 117. Job Gutierrez 1. pr. quest. 103.
Obtinet tamen locum in falsam monetam radentibus, *d. l. 1. De-*
gian. 7. c. 20. n. 5. Ludov. à Pegver. dec. 85. n. 2. 8. Paria delicta mutuâ
compensatione solent tolli, *l. 39. solut. matrim.* fallit tamen in cri-
mine falsi, in quo una falsitas cum aliâ non compensatur, sed
utraque punitur, *Mars. ad rubr. h. t. n. 15. 9.* In criminis confessio-
ne non principaliter, sed incidenter factâ, verâ quis delicti pœnâ
non punitur *l. 1. C. de ordin. judic.* id tamen non procedere in cri-
mine falsi ait *Claud. de Battand. caus. crim. prax. reg. 78. 10.* Licet
confirmatio operetur supplementum defectus in confirmato
existentis *c. quoties extra de pact. c. 1. de transact. Mars. sing. 79.* privi-
legio tamen, in quo falsum reperitur, confirmatio etiam cum
quacunque clausulâ vel ex certâ scientiâ vel motu proprio, vel
alio modo facta, non prodest, *Abb. in c. inter dilectos, extr. de fid. in-*
strum. Mars. sing. 169. Plura qui desiderat, adeat *Mars.* locis sæpius
citatis, & alios, qui hinc inde plurima collegerunt, ad
quos brevitatis studio, nos remississe
sufficiat.

DISP. IX.

X2617645

VDM

12038

37.

1613,6

19

A. D. O. M.
COLLEGII CRIMI-
NALIS

DISPUTATIO VIII.

DE CRIMINE
FALSI,

QUAM

Authoritate & permisso Amplissimi

Jctorum in Academia Jenensi Collegii,

PRÆSIDE

Viro Clariss. ac Consultiss. Domino

PETRO THEODORICO J.U.D.

Professore publico, nec non Scabinatus inibi Adfessore dignissi-
mo; Praeceptore suo plurimum colendo publicè discutiendam proponit

ELIAS SCHRÖDER Cal-
bensis Saxo.

Ad diem 30. Octobr. horis matutinis in Jctorum
Auditorio.

J E N Æ

Typis HENRICI Rauchmauls / Anno 1613.

